

LEARNING FROM THE TRAILS

À L'ÉCOLE DES SENTIERS

IMPARARE DAI SENTIERI

DIE SCHULE DER WEGE

ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

THE METROPOLITAN TRAILS ACADEMY

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Büro für Städtereisen

sentieri_metropolitani

BUREAU
DES GUIDES
SINCE 2013

Paths of Greece
ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Mucem

M
METROPOLITAN TRAILS

Επί χάρτου ή στην πράξη, στο επίπεδο μιας μητρόπολης ή μιας συνοικίας, μοναχικά ή ομαδικά... Όλα ξεκινάνε με ένα μονοπάτι.

ΜΑΘΗΜΑ 1

ΠΩΣ ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

1) Αρχές σύνθεσης

2) Πρακτικοί κανόνες

Πρόσθετο. Το δικό μας «σύστημα χωρικών κατανομών»

Η θεμελιώδης πρακτική των κοινοτήτων μας ως μητροπολιτικοί περιπατητές, αυτό που συντελεί την πρωτοτυπία και τη συνοχή μας, είναι η ικανότητά μας να προτείνουμε διαδρομές.

Πώς σχεδιάζουμε; Με τη βοήθεια ποιών εργαλείων; Από πού ξεκινάμε; Στον χάρτη ή στο πεδίο; Τι συναισθήματα πρέπει να γεννά ένα σχέδιο; Ποιές είναι οι αρχές της σύνθεσης; Η τέχνη του σχεδιασμού είναι άραγε τέχνη που ανήκει στον χώρο ή στον χρόνο;

Σε αυτό το μάθημα, ο σχεδιασμός του μονοπατιού αντιμετωπίζεται σαν μία από τις καλές τέχνες.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Μεταφέρετε στον χάρτη (διαδικτυακά ή επί χάρτου) υπάρχουσες πεζοπορικές αλληλουχίες (σηματοδοτημένα μονοπάτια, μη ασφαλωμένες διαδρομές, κανάλια, περάσματα ...). Αυτή η απογραφή σκιαγραφεί μια πολύτιμη «οδική κληρονομιά».

Συντάξτε μια ημερήσια διαδρομή (± 15 χλμ) σε έναν χάρτη ή ένα G.I.S (όπως το Google Earth) και εντοπίστε τη – Στείλτε μας δύο αρχεία .kml: ένα πριν και ένα μετά τον εντοπισμό.

Προχωρημένος

Σχηματίστε ένα κατευθυντήριο σχέδιο μονοπατιού σε μια μητρόπολη συνοδεία μιας δισέλιδης περιγραφής.



Τι εστί μητρόπολη;

Μία μητρόπολη είναι μία πόλη που δημιουργεί συνδέσεις, σε μια μικρότερη ή μεγαλύτερη εμβέλεια. Αυτή η σχέση μπορεί να είναι φυσική (ανταλλαγή αγαθών και ατόμων) και/ή συμβολική (τόπος ταύτισης, τόπος επιθυμίας). Ανάλογα τη σφαίρα επιρροής της, η σημασία μιας μητρόπολης μπορεί να κινηθεί από τον τοπικό στον παγκόσμιο χώρο. Πολύ συχνά, η επιρροή της είναι ιδιαίτερα συμβολική (για παράδειγμα, το Παρίσι ως ρομαντικός τόπος, το Σικάγο ως πρωτεύουσα του εγκλήματος, κλπ). Επειδή οι σφαίρες επιρροής τους αποτελούν βασικό στοιχείο των μητροπόλεων, η μητροπολιτική έρευνα πρέπει επίσης να αποτελεί πάντα - ή πρέπει να είναι πάνω απ'όλα - μια εξερεύνηση των χωρικών και συμβολικών δικτύων των σχέσεων μεταξύ των μητροπόλεων.

Τι εστί μονοπάτι;

Το μονοπάτι είναι μία διαδρομή. Μια διαδρομή για πεζούς – ένας ποδηλατοδρόμος το πολύ. Δεν πρόκειται για αυτοκινητόδρομο ή για σιδηρόδρομο (με τον συστηματικό του χαρακτήρα, το τυπικό του σχήμα και τις μεγάλες ακτινικές γραμμές του), αλλά για μια λεπτή και φευγαλέα γραμμή που μπορεί να αλλάξει απρόσμενα κατεύθυνση και σχήμα ανά πάσα στιγμή. Ιδανικά, ένα μονοπάτι είναι μία καθαρή σύνδεση. Η φυσική του παρουσία έγκειται αποκλειστικά στη χρήση του. Έχει να κάνει περισσότερο με το ίχνος παρά με το κτισμένο. Η εικόνα του «πατημένου μονοπατιού» αποτελεί την πιο ισχυρή και ακριβή αναπαράσταση του μονοπατιού. Ένα μονοπάτι είναι τόσο ευκίνητο όσο ένας άνθρωπος.

Οι μητροπολιτικοί χώροι όπως περιγράφονται πιο πάνω είναι μεγάλες κοινωνικο-οικονομικές οντότητες που φέρουν ένα εθνικό, αν όχι παγκόσμιο βάρος. Τα φυσικά τους θεμέλια αποτελούνται από μεγάλες και βαριές υποδομές που διασφαλίζουν την οικονομική τους θέση, και μπορούν να γίνουν ακόμα και το έμβλημά τους. Αντιθέτως, δεν προσφέρουν την εμπειρία της μητρόπολης στις μη φυσικές της διαστάσεις, το συναισθηματικό της περιεχόμενο και τις λεπτές στρώσεις του σχεσιακού της δικτύου.

Αυτό ακριβώς κάνει το μητροπολιτικό μονοπάτι. Καθιστά αντιληπτό σε αισθητικό επίπεδο, ένα άκρως λειτουργικό περιβάλλον - οδηγώντας μας σε τόπους με σημασία ώστε να κατανοήσει κανείς την πόλη ως οργανισμό, την οποία μπορούμε να βιώσουμε οπτικά καθώς και μέσω των αισθήσεων. Χάρη στη δραματολογία και την χορογραφία της διαδρομής, το μητροπολιτικό μονοπάτι προσφέρει σημαντικές δυνατότητες με στόχο αυτή την εμπειρία.

1) ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Μπορεί κανείς να αντιληφθεί την πεζοπορία ως βάρος ή ως προνόμιο. Σε ένα μητροπολιτικό μονοπάτι, το περπάτημα πρέπει πάντα να εκλαμβάνεται ως προνόμιο. Το μονοπάτι πρέπει να οδηγεί τον πεζοπόρο σε μια αφθονία τόπων και εγκάρσιων οδών στα οποία δε θα είχε πρόσβαση διαφορετικά. Μπορεί αυτό να αφορά την ίδια τη φύση του μονοπατιού (για παράδειγμα ένα «ήδη περπατημένο μονοπάτι»), μπορεί όμως και να αφορά μία τρύπα σε μια περίφραξη, ένα μονοπάτι πίσω από έναν αυτοκινητόδρομο, τη διάσχιση ενός εμπορικού κέντρου μέσω των μπροστινών και πίσω εισόδων κλπ. Όλα αυτά αποτελούν «προνόμια» του πεζού.

Ακολουθούν μερικές δομικές αρχές ενός μητροπολιτικού μονοπατιού.

1.1) Ο γενικός προσανατολισμός

Οι δημιουργοί ενός μητροπολιτικού μονοπατιού φέρουν ευθύνη ως προς την ακριβή, μη σχηματική, καθοδήγηση, μέσα από τα μικρά ή μεγάλα αφηγηματικά τόξα. Ένα επιτυχημένο μητροπολιτικό μονοπάτι είναι κάτι παραπάνω από μια σύνδεση αξιόλογων τόπων. Αποτελεί επίσης ένα σημαντικό σχήμα από μόνο του, ως μια γραμμή μες στον χώρο.

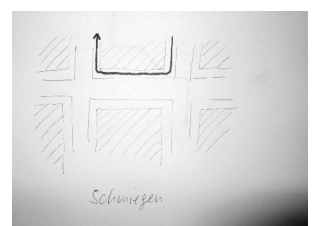
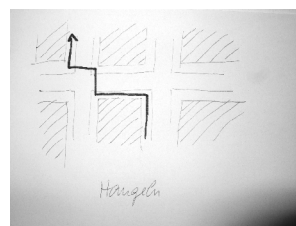
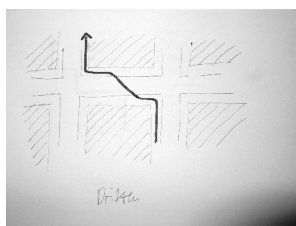
Αυτή η μορφή δεν είναι απαραίτητο να είναι αναγνωρίσιμη πάνω σε έναν χάρτη. Μπορεί επίσης να «συνδεθεί» με τον άνθρωπο που διανύει το μονοπάτι, σαν μία αρμονική αλληλουχία αλλαγών κατεύθυνσης, μέσα από στροφές και ευθείες, ανηφόρες και κατηφόρες, ρυθμούς και εναλλαγές ατμόσφαιρας.

2.2) Η αλλαγή κατεύθυνσης

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι είναι μια χορογραφία. Σε αντίθεση με τη μουσική, για παράδειγμα, δεν μπορεί ωστόσο να επιλέξει ελεύθερα τα στοιχεία βάσει των οποίων θα χτίσει το αφηγηματικό του τόξο: δεν μπορεί να ταξινομήσει παρά μόνο τα πράγματα που συνορεύουν πραγματικά με την τοπογραφία μίας πόλης. Η αλλαγή εμπειρίας που προκύπτει από αυτό είναι το υλικό που συνθέτει το μονοπάτι.

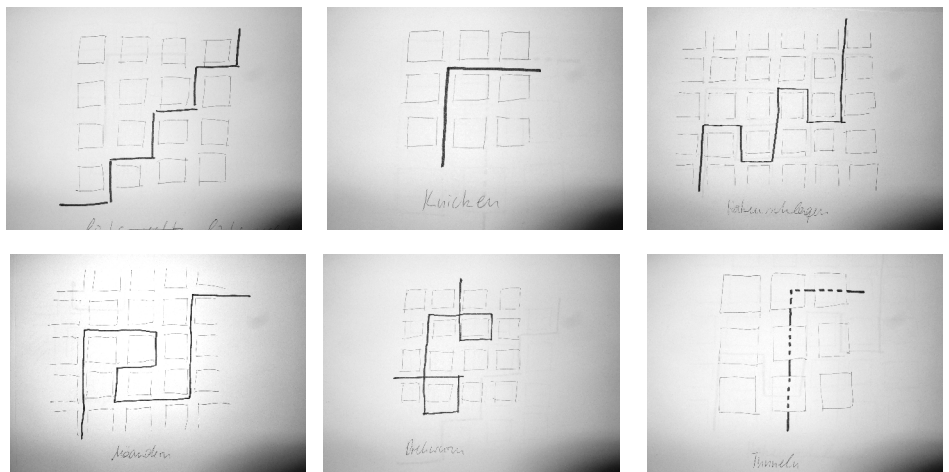
Η διατήρηση μιας κατεύθυνσης και η αλλαγή της κατεύθυνσης αναπαριστούν ορισμένα συναισθήματα και περιεχόμενα. Μια «καλή» αλλαγή κατεύθυνσης είναι «αναζωογονητική». Υπόσχεται μία νέα προοπτική. Αν εισαχθεί με αυτόν τον τρόπο και διατηρηθεί κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, δεν εκλαμβάνεται ούτε θεωρείται σαν μια παράκαμψη που παρατείνει το ταξίδι, αλλά σαν μια καλοδεχούμενη αλλαγή.

Η αλλαγή κατεύθυνσης σαν σωματική εμπειρία.
« Παρασύροντας, κρεμώντας, αγκαλιάζοντας » : Ποικιλία των αλλαγών κατεύθυνσης μεταξύ οικοδομικών τετραγώνων.
(σχέδιο του Boris Sieverts)



Η «καλή» αλλαγή κατεύθυνσης ενέχει συνάμα έκπληξη και λογική: είναι μία από τις βασικές αρχές των τεχνών με χρονική διάσταση (μουσική, ταινία...) – πρέπει να μας εκπλήσσει αυτό που έπεται και, σχεδόν ταυτόχρονα, να σκεφτόμαστε «Αυτό ακριβώς έπρεπε να συμβεί τώρα». (Το βιώνουμε κυρίως με τη μουσική).

Το μονοπάτι ακολουθεί τη δική του λογική. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτό σημαίνει πως η γραμμή του έχει μία μορφοκλασματική δομή, ένα είδος αυτο-ομοιότητας ως προς τη δυναμική των αλλαγών κατεύθυνσης, τον διαχωρισμό των τμημάτων, κλπ. Για παράδειγμα: εάν περπατώ συνεχώς από τα δεξιά σ'αριστερά στα δεξιά, τότε θα μου φανεί λανθασμένο να περπατήσω από τα δεξιά στα αριστερά και μετά πάλι αριστερά ή ακόμα και το να συνεχίζω απλά να περπατώ ευθεία. Αλλά εάν πάντα περπατώ ευθεία, φαντάζει εξίσου λανθασμένο το να πηγαίνω από τα δεξιά στα αριστερά και μετά πάλι στα δεξιά - θα νιώθω ότι κάνω μια αναγκαστική παράκαμψη. Αυτό εξαρτάται κυρίως από το περιβάλλον και από τον σκοπό του ταξιδιού ώστε ο «λογάριθμος», που θα έχει επιλεγεί, να δώσει την αίσθηση ότι υπάρχει μια συνοχή. Επιπλέον, κάθε αλλαγή αυτού του λογάριθμου πρέπει να πυροδοτείται από το περιβάλλον και να αναπαριστά ταυτόχρονα τη μετάβαση σε έναν νέο «λογάριθμο».

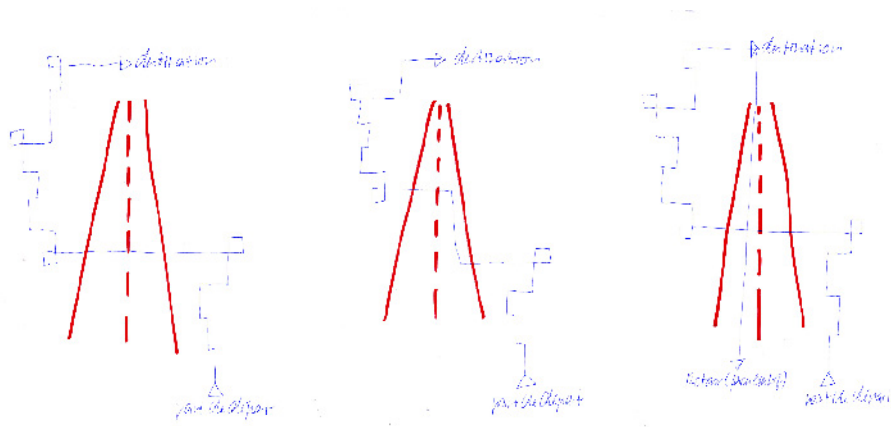


« Διαγώνια, με μορφή άγκιστρου, πτυχής, μαϊάνδρου, βίδας, τούνελ » : διαφορετικές λογικές για να διασχίσουμε το αστικό ιστό. (σχέδια του Boris Sieverts)

Ένα λεπτό ζήτημα κατά την εκτέλεση του σχεδιασμού μπορεί να είναι η ύπαρξη στον χώρο μίας γραμμικού σχήματος υποδομής (δρόμος, κανάλι, όρια ιδιοκτησίας...), που ακολουθεί την ίδια πορεία με την κύρια κατεύθυνση που έχει επιλέξει το μητροπολιτικό μονοπάτι. Ο ελικοειδής σχεδιασμός δεν πρέπει να υπερβαίνει αυτή την γραμμή πολλές φορές, γιατί σύντομα θα έδινε την εντύπωση ότι «παίζει γύρω» από αυτή. Σε σπάνιες περιπτώσεις (για παράδειγμα, όταν ένας αυτοκινητόδρομος αποτελεί το θέμα μιας διαδρομής), μπορεί κάποιος να αναζητήσει αυτό το αποτέλεσμα.

Μπορεί να παρεκκλίνει κανείς από το πρόβλημα ξεπερνώντας τη γραμμή μόνο μία φορά: το ελικοειδές ή όχι μονοπάτι περνάει πρώτα από ζώνες που βρίσκονται από τη μία πλευρά της γραμμής, ύστερα από την άλλη. Μια δημιουργική περίπτωση είναι να επιστρέψουμε μέσω της γραμμής που ορίζεται ως βάση στο τέλος της διαδρομής.

3 τρόποι για την επεξεργασία μιας κυρίαρχης γραμμής που είναι παράλληλα από την διαδρομή σας.
(Σχέδια του Boris Sieverts)



1.3) Η δυναμική των περιβαλλόντων

Αυτές οι δύο χορογραφικές αρχές («ακολουθώ μία γενική κατεύθυνση» και «εκπληκτικές και λογικές αλλαγές κατεύθυνσης») εξαρτώνται πάντα από τη φύση του ίδιου του περιβάλλοντος και του μονοπατιού. Σε περίπτωση αμφιβολίας, μια αλλαγή κατεύθυνσης που οδηγεί σε ένα βαρετό περιβάλλον δεν αποτελεί τη σωστή επιλογή. Πράγμα που μας οδηγεί στο επόμενο σημείο.

Ένα μονοπάτι πρέπει να καθιστά ενδιαφέροντες όλους τους τόπους από τους οποίους περνάει, ώστε να τους διανύσουμε με όλες μας τις αισθήσεις σε επαγρύπνηση. Αυτά που καθιστούν ενδιαφέρον ή βαρετό ένα περιβάλλον είναι τρία βασικά πράγματα: α) ο τρόπος με τον οποίο έχουμε πρόσβαση σε αυτό (πόρτα, φύλακας, πέρασμα...), β) η προοπτική υπό την οποία παρουσιάζεται σ'εμάς (κατεύθυνση του βλέμματος), γ) το σημείο από όπου ερχόμαστε, με άλλα λόγια, τι απασχολούσε προηγουμένως τις αισθήσεις μας.

Χάρη σε αυτή την προσέγγιση, κάθε είδος περιβάλλοντος γίνεται διεγερτικό. Ωστόσο, ορισμένα περιβάλλοντα καθιστούν τα πράγματα πιο δύσκολα από άλλα. Η πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει ένα μονοπάτι είναι να «ενσωματώσει» σε μια ροή αισθητικών αντιλήψεων αυτά τα περιβάλλοντα που θεωρούνται συνήθως ως αντιαισθητικά – «αντιαισθητικά», σε αυτή την περίπτωση, δε σημαίνει «αντίθετο του ωραίου», αλλά δηλώνει την αισθητική αορατότητα. (Υπό αυτή την έννοια, οι βιομηχανικές ζώνες και τα πάρκινγκ, για παράδειγμα, θεωρούνται αντιαισθητικά.)

Οι αποκλίσεις σε σχέση με την αυστηρότητα της διαδρομής, του ρυθμού του και της προσελκυσιμότητάς του, μπορούν επίσης να αποκτήσουν νόημα αναδρομικά. Ένας πολύ επιθυμητός στόχος (ως ιδιαίτερο σημείο ενδιαφέροντος) θα αναδείξει αυτά τα «λάθη» ως αναπόσπαστο κομμάτι της χορογραφίας για να επιτευχθεί – όπως η έκλυση μιας άτονης συγχορδίας στη λήξη ενός μακροσκελούς μουσικού ρυθμού. Ως εκ τούτου, μια δυνατή τοποθεσία ως στόχος ενός τμήματος διευκολύνει το έργο, αλλά δεν είναι ένα τέχνασμα που μπορεί να επαναληφθεί πολύ συχνά.

Το μεγαλείο της τέχνης έγκειται στην επεξεργασία λεπτών ατμοσφαιρικών αλληλουχιών χωρίς πραγματικά μοτίβα οι οποίες

περιβάλλουν έναν βασικό τόνο με τόσο σύνθετο, αισθησιακό τρόπο που δεν χρειάζεται να το θεματοποιήσουμε. Υπό αυτή την έννοια, μια επιτυχημένη διαδρομή είναι πάντα αποτέλεσμα μιας ερωτικής δέσμευσης με το περιβάλλον.

Οι τρεις δομικές αρχές ενός μητροπολιτικού μονοπατιού που περιγράφονται πιο πάνω είναι, από πολλές απόψεις, αλληλοεξαρτώμενες. Λόγω της σύνθετης δομής του, ένα μητροπολιτικό μονοπάτι δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε πολλαπλά συνεχόμενα στάδια. Θα έλεγε κανείς ότι η ανάπτυξή του είναι μια διαδικασία που επαναλαμβάνεται, μέσα στην οποία πρέπει να κινούμαστε μεταξύ του ατομικού βήματος και της συλλογικής εικόνας, περνώντας κι από τμήματα περιπάτου.

2) ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Υπάρχουν επίσης σημαντικοί και απλοί κανόνες και συμβουλές που αφορούν τον σχεδιασμό.

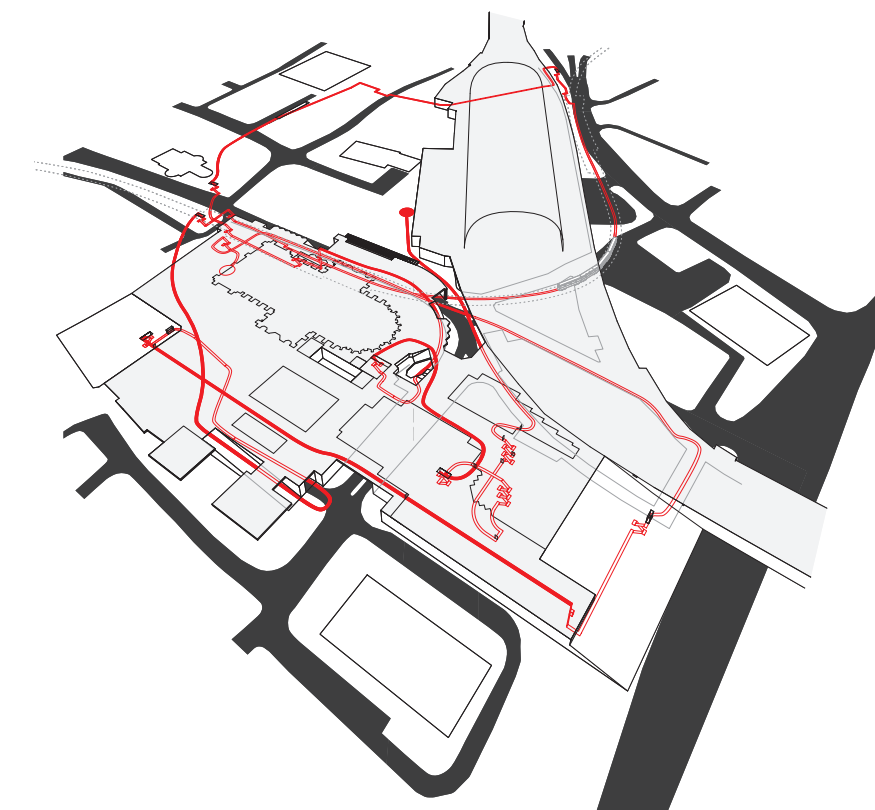
α) Μην επιχειρείτε να χωρίσετε τον κόσμο σε αντικείμενα και ενδιάμεσα τμήματα. Ένα καλό μητροπολιτικό μονοπάτι δε γνωρίζει τη «μέση κατάσταση»: πολλές συμβατικές περιηγήσεις στην πόλη δεν είναι παρά «αλυσιδωτές» περιηγήσεις, με άλλα λόγια μας οδηγούν από το ένα αντικείμενο στο άλλο (βάσει αυτής της λογικής, οι τόποι γίνονται κι αυτοί αντικείμενα). Η διαδρομή ανάμεσα στα δύο γίνεται συχνά αντιληπτή μόνο κάτω από λειτουργικές όψεις, όπως είναι το μήκος, η φιλικότητα προς τον πεζό, κλπ. Αυτές οι καθοδηγούμενες επισκέψεις αγνοούν την αρχική ιδιότητα του μέσου, του οποίου σκοπός είναι να μεταφέρει το σώμα των συμμετεχόντων ανά τον χρόνο και τον χώρο.

β) Τα μέσα μαζικής μεταφοράς πρέπει να δίνουν πρόσβαση στο σημείο αφετηρίας ενός μητροπολιτικού μονοπατιού, κατά προτίμηση με συστημικό μέσο μεταφοράς, για παράδειγμα με αεροπλάνο ή με τρένο. Αναχωρώντας από έναν σταθμό (επαρχιακό) ή ακόμα περισσότερο από ένα αεροδρόμιο με τα πόδια στα περίχωρα, μπορεί κανείς να εξοικειωθεί γρήγορα με τη λογική του μονοπατιού στη μητρόπολη, λογική που διαφέρει από τα καθημερινά μας μέσα μετακίνησης.

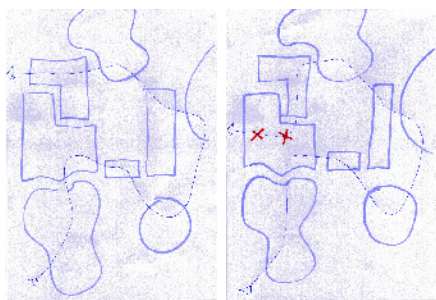
γ) Μη φεύγετε ποτέ από ένα μέρος χρησιμοποιώντας το ίδιο σημείο πρόσβασης απόταν μπήκατε σε αυτό. Αυτός ο σημαντικός κανόνας διασφαλίζει τη ροή του μονοπατιού. Επίσης επιτρέπει να ενσωματώσει κανείς στο μονοπάτι μέρη που δε θα «επισκεπτόταν» υπό κανονικές συνθήκες. Θα σας οδηγήσει επίσης σε μέρη που δε θα είχατε ανακαλύψει ποτέ προηγουμένως.

Σε περίπτωση που είναι αδύνατον να αποφευχθεί, μια τέτοια επιστροφή θα μπορούσε να γίνει μέσω μιας άλλης κατεύθυνσης, ιδανικά με τέτοιο τρόπο που να μην αναγνωρίζει το μέρος εκ πρώτης. Βεβαίως, υπάρχουν επίσης ειδικές περιπτώσεις που αποτελούν εξαίρεση στον κανόνα - ένα μονοπάτι

μπορεί επίσης να αποτελείται από μια σειρά στροφών (όπως στην περίπτωση του μονοπατιού Terres communes στο Μπορντώ).

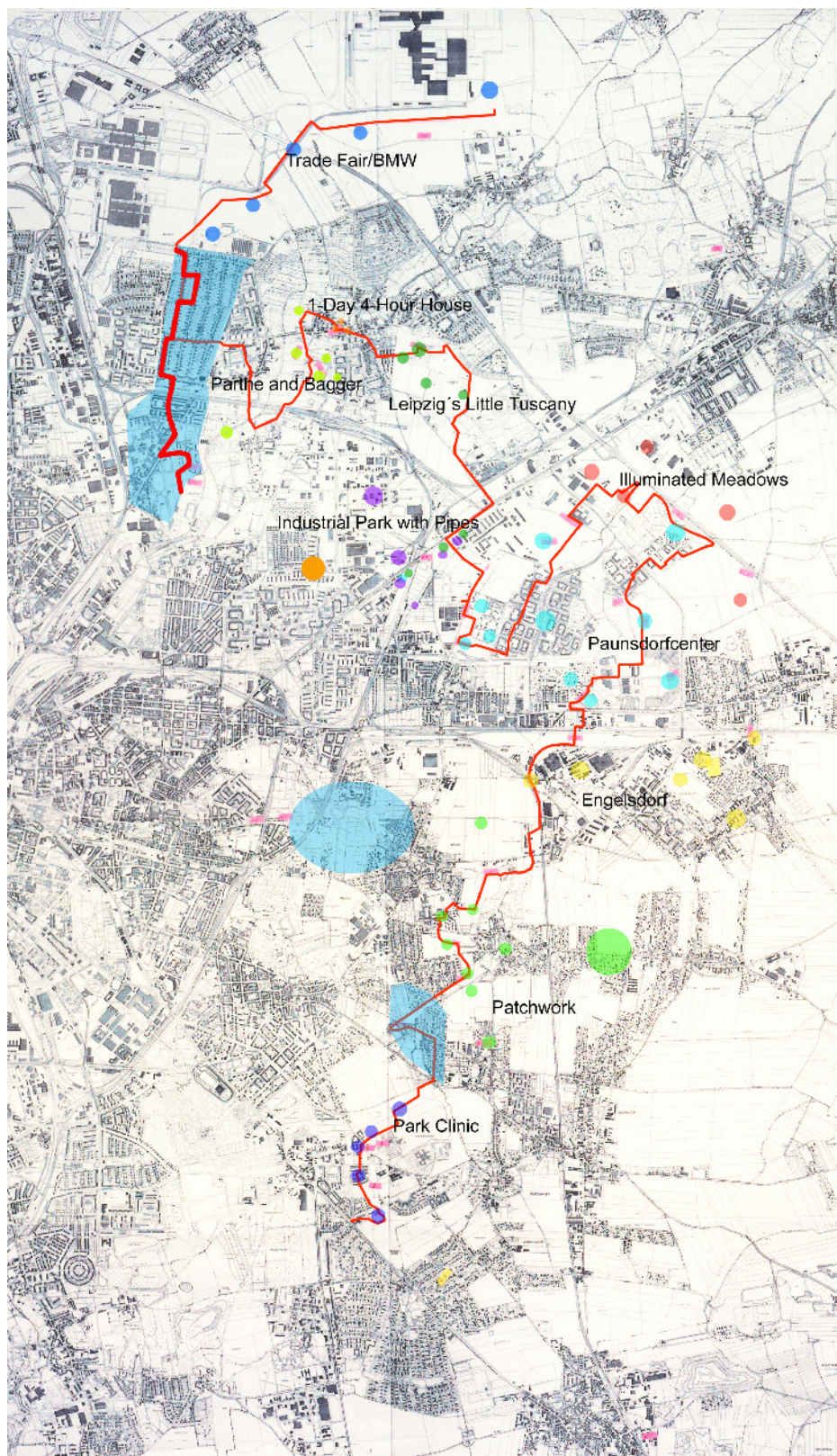


Διαδρομή «Carambolage» γύρω από τον καθεδρικό ναό της Κολωνίας, σε πεζοπορία πέντε ωρών σε μια περίμετρο 400 μέτρων, όπου συναντάμε τις ίδιες συντεταγμένες χωρίς να περάσουμε από το ίδιο σημείο (εικόνα που προέρχεται από το περιοδικό Arch+).



Πως να διασχίσουμε τομείς :
παράδειγμα και αντιπαράδειγμα
(σχέδια του Boris Sieverts)

Όσο άκομψη κι αν φαντάζει η επιστροφή σε έναν τόπο που έχουμε ήδη διασχίσει, το γεγονός ότι περνάμε εκ νέου σε ένα ίδιο σημείο από διαφορετικό όμως ύψος χαίρει μεγάλης κομψότητας. Αυτό διευρύνει σημαντικά τις δυνατότητες διαμόρφωσης, ιδίως όσον αφορά τα τμήματα της διαδρομής στις αστικές ζώνες με τα τούνελ τους, τους ανελκυστήρες, τα κλιμακοστάσια, κλπ. Η επιστροφή σε ένα μέρος που έχουμε ήδη διασχίσει μέσω μιας άλλης διαδρομής προσφέρει επίσης μια ελευθερία σχεδιασμού: για παράδειγμα με τρένο, με πλοίο ή σε ποδηλατοδρόμο, όπου έχουμε ήδη ακολουθήσει την πεζή οδό.



Χάρτης της Λειψίας με διαδρομή που ενώνει διαφορετικές περιοχές. Τα σημεία ενδιαφέροντος της κάθε περιοχής σημειώνονται με τελείες διαφορετικών χρωμάτων. Τα μπλε πολύγωνα αποτελούν επίσης ξεχωριστές περιοχές. Βλέπουμε μία (μόνο) εξαίρεση στον κανόνα στην περιοχή «illuminated meadows»: το μονοπάτι ενώνει μπλε σημεία, κόκκινα σημεία και επιστρέφει εκ νέου στα μπλε σημεία ενδιαφέροντος.

Μια προσεγγιστική μέθοδος: μετά από μια μελέτη σε βάθος και προτού ακόμα ξεκινήσουμε να σχεδιάζουμε ένα μονοπάτι, χωρίζουμε την περιοχή σε οπτικές ενότητες (αυτό αποτελεί σημαντικό στάδιο στη διαδικασία της διασάφησης και της διαλογής των αμέτρητων συλλεχθέντων πληροφοριών). Το μονοπάτι δεν πρέπει ποτέ να επιστρέψει σε μια ζώνη. Ο κανόνας είναι ο εξής: μπαίνω, διασχίζω, βγαίνω, με τρόπο ώστε η έξοδος από τη μία να αποτελεί επίσης την είσοδο σε μία άλλη. Οι εξαιρέσεις σε αυτό τον κανόνα είναι οι ίδιες που μας επιτρέπουν να επιστρέψουμε σε μέρη τα οποία έχουμε ήδη διασχίσει.

δ) Σε πολλές περιπτώσεις, ένα μητροπολιτικό μονοπάτι θα αποφύγει το ιστορικό κέντρο της πόλης. Τα ιστορικά κέντρα λειτουργούν στις μητροπόλεις τον περισσότερο καιρό ως το «κόσμημα» του αστικού διαμερίσματος του 19ου αιώνα, όπως αυτά τα δωμάτια που δε χρησιμοποιούνταν τις καθημερινές (άρα και χωρίς θέρμανση) και στα οποία τα καλύτερα έπιπλα και πιατικά ήταν καλυμμένα και αναδεικνύονταν παρά μόνο για ειδικές περιστάσεις (για παράδειγμα, εκλεκτοί επισκέπτες ή τις ημέρες εορτής). Στα «δωμάτια κόσμημα», η αστική οικογένεια δεν παρουσίαζε την πραγματικότητά της, αλλά την ιδέα που είχε για τον εαυτό της. Για να έχει μια ρεαλιστική εικόνα της οικογενειακής ζωής, ήταν προτιμότερο να κοιτάξει κανείς όλα τα υπόλοιπα δωμάτια. Το ίδιο ισχύει για την μητρόπολη και το ιστορικό της κέντρο. Ο καλύτερος τρόπος για να την κατανοήσουμε ως οργανισμό, είναι να επισκεφτούμε το πλυσταριό της.

Από την άλλη, ο ιδανικός σχεδιασμός, που διαμορφώνει μια μητρόπολη η ίδια για τον εαυτό της, αποτελεί με φυσικό τρόπο ουσιαστικό κομμάτι της ταυτότητάς της. Αλλά ο επισκέπτης (ιδίως εάν έρχεται από αλλού) δεν μπορεί να αντιληφθεί το κέντρο πόλεως υπό αυτή την έννοια, παρά μόνο αν το προσεγγίσει μέσω της περιφέρειας. Αντιστρόφως, μια επίσκεψη του ιστορικού κέντρου πόλεως οδηγεί σε μια ψευδαίσθηση ή μια σύγχυση κατά την μετέπειτα επίσκεψη των προαστίων. Άρα είναι απολύτως εφικτό να ενσωματωθεί η επίσκεψη του ιστορικού κέντρου ως προηγμένο στάδιο σε ένα μητροπολιτικό μονοπάτι. Στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν πρέπει να ξεκινήσει κανείς από εκεί ! Η επίσκεψη του ιστορικού κέντρου μπορεί να αποτελέσει επίσης μια απλή σύσταση στο τέλος της πεζοπορίας.

ε) Ένα καθημερινό τμήμα πρέπει να έχει μήκος από 15 έως 20 χλμ με τα πόδια. Μπορεί κανείς να στοχεύσει στο διπλάσιο με ποδήλατο. Εφόσον συνδυαστούν τα δύο μέσα μετακίνησης, οι αποστάσεις μπορούν να υπολογιστούν αναλόγως.

Σε σπάνιες περιπτώσεις, τα τμήματα ενός μητροπολιτικού μονοπατιού μπορούν επίσης να διασφαλιστούν από τα δημόσια μέσα μεταφοράς. Αυτός ο συνδυασμός, ωστόσο, πρέπει να έγκειται στη λογική της διαδρομής και στη σημασία και τη χάρη των μεταφορικών μέσων στο πλαίσιο του τοπίου που διασχίζει κανείς.

στ) Εάν υπάρχει ένα σημείο όπου μπορεί κανείς να κάνει μπάνιο,

συνιστάται το μονοπάτι να περνάει από εκεί. Δεν υπάρχει κυριολεκτικά τίποτα που να δημιουργεί περισσότερο την επαφή και μια τέτοια πιθανότητα να βυθιστούμε στο τοπίο από μια βουτιά σε μια λίμνη, ένα ποτάμι, κλπ.

ζ) Δημιουργούμε ευκαιρίες και προτρέπουμε σε συναντήσεις μεταξύ των ανθρώπων που συμμετέχουν στο μητροπολιτικό μονοπάτι και όσων ζουν και εργάζονται στο περιβάλλον αυτής. (βλ. μάθημα 2)

η) Τελευταίο στοιχείο, και όχι αμελητέο : οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Πρόσθετο ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ «ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΩΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ»

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι «εξαναγκάζει» τον «δημιουργό» του να κατανοήσει την πόλη σε όλα τα επίπεδά της, να την αντιληφθεί στο σύνολό της όπως και τμηματικά, στις σχέσεις της μεταξύ των τμημάτων της καθώς και στις σχέσεις της ως προς το σύνολο, έως ότου αυτές οι σχέσεις γίνουν εκφραστικές. Σε αυτή την εκφραστικότητα βρίσκεται το σημείο αφετηρίας που καθιστά το μητροπολιτικό μονοπάτι ένα εγχείρημα πολιτικό – πέρα από την ψυχαγωγία που προσφέρει στον πεζοπόρο που ενδιαφέρεται για το τοπίο.

Μια «καλή» διαδρομή είναι επίσης κυρίως αυτή που γίνεται ενδιαφέρουσα για τους κατοίκους, καθώς θέτει σε κίνηση το σύστημα των χωρικών κατανομών. Η αντίληψη του περιβάλλοντός μας μπορεί να θεωρείται «ολοκληρωτική» : έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα του περιβάλλοντός μας – γεγονός που δε σημαίνει ότι πρόκειται για μια σωστή εικόνα της «πραγματικότητας» (υπό την έννοια ενός τοπογραφικού χάρτη, για παράδειγμα), αλλά περισσότερο ότι η προσωπική εικόνα που έχουμε για το περιβάλλον μας αποτελεί μια ολοκληρωμένη και άνευ κενών εικόνα. Άρα δεν υπάρχει τρόπος να ξεφύγει κανείς από το ίδιο το σύστημα των χωρικών κατανομών. Κάθε μέρος που ανακαλύπτουμε ενσωματώνεται σε αυτό, και τα μέρη που δε γνωρίζουμε απλά απουσιάζουν. Δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από αυτήν την ολότητα προσθέτοντας σημεία, που ενδεχομένως της διέφυγαν, παρά μόνο θέτοντας σε διαρκή κίνηση αυτό το σύστημα κατανομών. Τη στιγμή ακριβώς που παρατηρώ ότι το σύστημα των χωρικών μου κατανομών αρχίζει να κινείται, τότε απελευθερώνομαι προσωρινά από την ολότητα αυτού του συστήματος.

Είναι μια μεγάλη στιγμή. Θεωρώ μάλιστα αυτή την εμπειρία ως θεμελιώδη ανθρώπινη ανάγκη, καθότι πολύ σπάνια ικανοποιημένος από τα δικά μας σύγχρονα μοντέλα μετακίνησης εντός των μεταφορικών μας συστημάτων (σιδηρόδρομος, οδικώς, κλπ). Αυτό είναι το πραγματικό «δώρο» που κάνει ένας ξεναγός σε αυτούς που τον ακολουθούν, και είναι ο βαθύτερος λόγος της ευτυχίας που πυροδοτεί ένα εκπληκτικό μονοπάτι. Ακόμα κι αν ένα μονοπάτι που έχει σηματοδοτηθεί και χαρτογραφηθεί χαίρει λιγότερης ελευθερίας από την καθοδηγούμενη πεζοπορία (σαν επίδοση ή γεγονός), πρέπει να προσδοκά τη μετάδοση μέρους αυτού του συναισθήματος.

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

A Guide to visiting Cities (EN) - Boris Sieverts
Travel to the zero points of the city (CZ/EN) - Boris Sieverts
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Topoguide du GR2013 (FR) - Le cercle des marcheurs
Le guide du sentier du Grand Paris (FR) - Denissen, Lavessière, Lanaspèze, Moreau
Zone Sweet Zone (FR) - Yvan Detraz

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°1 : De la quête du calme dans les sentiers métropolitains - Nicolas Mémain
Κομμάτι ν°2 : La ville du futur - Nicolas Mémain
Κομμάτι ν°4 : La porosité des circulations - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°5 : Le sentier transforme la ville - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°7 : Retrouver les sentiers perdus - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°11 : Piattaforma di pietra - Gianluca Migliavacca
Κομμάτι ν°17 : Chorodiversité dans le Grand Athènes - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°18 : Principes de composition du sentier d'Athènes - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°19 : Trois remarques - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°20 : Des sentiers grand public pérennes - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°22 : Vers des sentiers non directs - Jordi Ballesta
Κομμάτι ω°29 : Emanciper le réel de sa représentation - Boris Sieverts

>> Τα βιντεό μας

Voyage en Google Earth - Paul-Hervé Lavessière
Comment les sentiers fabriquent la ville ? - Pavillon de l'Arsenal

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Atlas cartographique du Provence Express - Agence des Sentiers Métropolitains
Inventaire des sentiers existants d'Avignon - Agence des Sentiers Métropolitains
Inventaire des sentiers existants de Bordeaux - Yvan Detraz
Inventaire des sentiers existants du Grand Paris Sud Est Avenir - Sentier du Grand Paris

Μία γραμμή από μόνη της δεν έχει ζωή. Το μονοπάτι δεν είναι απλώς ένα σχέδιο: αποτελείται από ζωντανές κοινότητες που το διανύουν συνεχώς.

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος : το μονοπάτι δημιουργεί κοινότητα

- 1) Το μοίρασμα των εντοπισμών
- 2) Δίνω ζωή στη συζήτηση
- 3) Κατασκευάζω μια κοινή φαντασία
- 4) Δημιουργώ και μοιράζομαι τα γεγονότα

Περπατώντας, σχεδιάζοντας, εντοπίζοντας, πήρατε μαζί σας πεζοπόρους, συναντήσατε κατοίκους. Διηγηθήκατε τις πεζοπορίες στους κοντινούς σας ανθρώπους. Ορίστε, ήδη δεν είστε μόνος ή μόνη στο σχέδιό σας.

Πώς δίνω ζωή στο μονοπάτι; Πώς δημιουργώ τις συνθήκες ενός μοιρασμένου μονοπατιού; Πώς μοιράζομαι τους εντοπισμούς; Πώς προτρέπω το κοινό μου στη δέσμευση; Πώς συντηρώ την συζήτηση;

Αυτό το μάθημα προτείνει μερικά κλειδιά που θα επιτρέψουν την ανάδυση μιας «τοπικής κοινότητας εκμάθησης»: μία ομάδα συν-περιπατητών στο πλαίσιο της οποίας αναπτύσσεται μία κοινή κουλτούρα του αστικού τόπου.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Γράψτε ένα email στο δίκτυό σας προσκαλώντας για συλλογικούς εντοπισμούς, όπου θα αναφέρετε ένα σημείο αφετηρίας, ένα σημείο άφιξης, μία θεματική για την ημέρα, καθώς και τη γενική ιδέα του μονοπατιού.

Προχωρημένος

Δημιουργία μιας ιστοσελίδας ή ενός φυλλαδίου που παρουσιάζει το πρόγραμμα των επόμενων εντοπισμών.

Κατάρτιση μία λίστας ειδημόνων, δομών και θεσμών που μπορούν να προσκληθούν στους εντοπισμούς.



Πρόλογος

Το μονοπάτι δημιουργεί κοινότητα

Προσωρινές κοινωνίες

Περπατώντας μαζί μια ολόκληρη ημέρα, δημιουργούμε μια μικρή προσωρινή κοινωνία διπόδων. Οι τόποι επιβάλλονται, οι ομάδες δημιουργούνται και λύνονται, συζητήσεις ξεκινούν, οι ιεραρχίες γκρεμίζονται. Το κοινωνικό φαίνεσθαι παραχωρεί τη θέση του στην σημασία χιλιάδων - διαφορετικού τύπου - ανταλλαγών με το πεδίο, τους ανθρώπους, τα αντικείμενα. Οι ειδήμονες γίνονται ξανά πολίτες των οποίων οι γνώσεις παρουσιάζουν κενά, η πεζοπορία αφυπνίζει μέσα μας μια ευχάριστη μορφή ταπεινότητας.

Μητροπολιτικές κοινότητες

Εάν τα μητροπολιτικά μονοπάτια αποτελούν μια σύνδεση ανάμεσα στους τόπους, η πολιτική τους αρετή είναι να δημιουργήσουν ή να ευνοήσουν συνδέσμους μεταξύ όσων τα διανύουν – όπως και με τους χιλιάδες ή δεκάδες κατοίκους δίπλα από τους οποίους περνούν.

Τα μητροπολιτικά μονοπάτια μπορεί να νοούνται ως «κοινωνικά δίκτυα» όπου χτίζεται επίσης η αστικότητα – υπό τη διπλή έννοια του αστικού χώρου, και της τέχνης της συμβίωσης.

Η κοινή ανάδυση του μονοπατιού

Η ιδέα της «δημιουργίας της κοινότητας», δεν είναι τόσο να συνθέσει κανείς μια ομάδα με στόχο να εκτελέσουμε ένα σχέδιο ή να διασχίσουμε ένα ήδη υφιστάμενο μονοπάτι, αλλά να δώσουμε ζωή σε ένα συλλογικό κίνημα γύρω από τη διαδικασία της δημιουργίας. Ο σχεδιασμός του μονοπατιού μπορεί έτσι να μεταμορφωθεί σε περιπέτεια.

Αυτό το κίνημα, που δεν έχει να επωφεληθεί παρά μόνο από το γεγονός ότι παραμένει ανοικτό και εξελικτικό, θα δημιουργήσει σταδιακά ένα κοινό ενδιαφέρον για το μονοπάτι που αναπτύσσεται, μέσα από τις αναζητήσεις, από ποικίλες πρακτικές και αναγνώσεις του τόπου.

Χάρη σε αυτή την πρώτη κοινότητα, δημιουργείται ένας σκληρός πυρήνας γύρω από το σχέδιο. Παρότι αυτός ο σκληρός πυρήνας δεν είναι μια κλειστή ομάδα (γιατί τα άτομα μπαίνουν και βγαίνουν), προσφέρει ωστόσο μια αρχική βάση για να διασχίσει κανείς μια αστική περιοχή και να ορίσει το μονοπάτι. Αυτός ο κοινός χώρος θα επιτρέψει κυρίως να :

1) Δοθεί μια βάση η οποία θα μοιραστεί καθώς και μια χωρική ορθότητα στο σχέδιο.



2) Να ενωθούν διαφόρων ειδών παράγοντες (από τον κάτοικο στον ειδήμονα) που δε διαθέτουν απαραίτητα το ίδιο σύστημα αξιών ούτε

παρόμοιες οπτικές σχετικά με ό,τι απαρτίζει τον χώρο.

3) Να υπάρξει πρόσβαση στον πλούτο της αστικής περιοχής μέσω της διασταύρωσης των γνώσεων, των οπτικών και των χρήσεων, γεγονός που θα επιτρέψει επίσης να βελτιστοποιηθούν οι επιλογές των διαδρομών.

1) ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ ΤΟΥΣ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥΣ

>> Βλ. πηγές
Mail d'invitation de Pascal Menoret



Repérages du Sentier Métropolitain du Grand Paris

PROGRAMME 2018-2019

Chaque mois, le long du futur Sentier Métropolitain du Grand Paris, une journée de repérage sur invitation (vendredi) suivie d'une journée de repérage ouverte au public (samedi).

MARS
VEN. 23 : Charenton - Cachan
SAM. 24 : Fontenay-aux-Roses - Vitroflay (Paris)

AVRIL
VEN. 13 : Cergy-le-Haut - Conflans
SAM. 14 : Achères - Cormeilles-en-Parisis (Paris)

MAI
VEN. 25 : Franconville - Pontoise
SAM. 26 : Pontoise - Ermont (Paris)

JUIN
VEN. 29 : Charles-De-Gaulle Terminal 1 - Sevran
SAM. 30 : Sevran - Le Raincy (Paris)

JUILLET
VEN. 13 : Villeneuve-Saint-Georges - Perigny
SAM. 14 : Perigny - Port-aux-Cerises (Paris)

AOUT
PAUSE ESTIVALE

SEPTEMBRE
GRANDE MARCHÉ POPULAIRE : Poissy - Conflans

OCTOBRE
VEN. 19 : Versailles - Trappes
SAM. 20 : Trappes - Saint-Remy-les-Chevreuses (Paris)

NOVEMBRE
VEN. 23 : Saint-Denis - Nanterre
SAM. 24 : Nanterre - Saint-Germain (Paris)


DECEMBRE
PAUSE HIVERNALE

JANVIER
VEN. 19 : Saint-Denis - Sarcelles
SAM. 26 : Goussainville - Mesnil-Amelot (Paris)

FEBVRIER
VEN. 15 : Champigny - Noisiel
SAM. 16 : Noisiel - Thorigny (Paris)

MARS
VEN. 23 : Bercy - Bourg-la-Reine
SAM. 24 : Bourg-la-Reine - Igny (Paris)

CONTACTS
Jens Denisson - coordination territoriale jens@sentiergrandparis.com
Paul-Hervé Laxenaire - coordination tract paul@sentiergrandparis.com
Alexandre Field - coordination éditoriale alex@sentiergrandparis.com
Baptiste Lanazée - direction baptiste@sentiergrandparis.com
Denis Moreau - artiste associé denis@sentiergrandparis.com



www.sentiergrandparis.com

Πρόγραμμα των μηνιαίων εντοπισμών του Sentier du Grand Paris απεσταλμένα στην κοινότητα των δημιουργών και καλεσμένων του εγχειρήματος.
Le sentier du Grand Paris, 2018.

Ακόμα και εάν η δημιουργία ενός μονοπατιού μπορεί να περάσει μέσα από προσωπικές αναζητήσεις, ανατρέχοντας σε δημόσια ή ιδιωτικά αρχεία, οι συλλογικοί εντοπισμοί αποτελούν μια θεμελιώδη εμπειρία για την κατασκευή του σχεδίου.

Το συλλογικό περπάτημα, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία, αποτελεί από μόνο του μια εμπειρία που ευνοεί την ανάδυση μιας κοινότητας. Οι στιγμές της σιωπής, της έκπληξης, των ανακαλύψεων και του εκστασιασμού, οι στιγμές που ατενίζουμε, τα διασκεδαστικά διαλείμματα, όλα αυτά τα στοιχεία που προηγούνται του σχολίου δημιουργούν πολύ σύντομα μια αίσθηση ότι υπάρχει κάτι κοινό, ακόμα και μεταξύ ανθρώπων που δε γνωρίζονται.

Υπό όρους διάρκειας, η μισή μέρα φαίνεται να είναι το ελάχιστο ως προς τη χρονική δομή, αν αναλογιστεί κανείς ότι μια δημόσια μετακίνηση μητρόπολης μπορεί εύκολα να διαρκέσει μία ώρα. Αλλά συνιστούμε ολόκληρη την ημέρα, τόσο για πρακτικούς λόγους όσο και για ποιητικούς. Αυτό επιτρέπει προπάντων να μοιραστεί κανείς το πικ-νικ και να βιώσει «την καμπυλότητα των ημερών» (Ζαν Ζιονό). Όταν περνάμε μαζί μια μέρα διασχίζοντας μια περιοχή, η συζήτηση εξελίσσεται κατά τη διάρκεια της ημέρας, και κινείται συχνά σε πιο προσωπικό επίπεδο από τη στιγμή του πικ-νικ και έπειτα.

Εάν αυτή η πρώτη ομάδα δημιουργείται από μια ήδη διαμορφωμένη συλλογικότητα, συνιστούμε τότε να φροντίσουμε να ανοίξουμε τον κύκλο, καλώντας και άλλα άτομα, ή δημιουργώντας ανταλλαγές in situ με διαφορετικά είδη πεζοπόρων (σύλλογοι πεζοπορίας...) και κατοίκων. Αντιθέτως, εάν ξεκινήσουμε μόνοι το εγχείρημα, ορίζοντας σταθερές συναντήσεις, αυτό μας βοηθάει στο να προσελκύσουμε και να δεσμεύσουμε συνοδοιπόρους.

Ο κάθε συλλογικός εντοπισμός ανήκει σε ένα κοινωνικό πλαίσιο ως ένα στάδιο της ανάπτυξης του εγχειρήματος (εκπαιδευτικά εργαστήρια, εντοπισμούς με τη βοήθεια συνεργατών, δημόσιες πεζοπορίες...) Το μέγεθος των ομάδων μπορεί να ποικίλει, ανάλογα με την περίπτωση, από μερικά άτομα έως τα εκατό περίπου αν πρόκειται για πιο μεγάλα γεγονότα, αλλά ο μέσος όρος κυμαίνεται γύρω στα 10 με 15 άτομα για κοινούς εντοπισμούς, και περί τα 20-30 άτομα για καθοδηγούμενες δημόσιες πεζοπορίες (βλ. μάθημα 4). Παρότι η αρχική ομάδα μπορεί να παρουσιάζει μια σχετική αστάθεια ως προς τη σύνθεση των μελών της, παραμένοντας ανοικτή σε όσους εισέρχονται και εξέρχονται, η διαδικασία εντοπισμού δεν έχει παρά να αποκομίσει οφέλη από την τακτικότητα που θα εφαρμόσει στις συναντήσεις της.

Πρακτική συμβουλή : οι τακτικές συναντήσεις

Η τακτική συνάντηση (για παράδειγμα, η πρώτη Τετάρτη ή το τελευταίο Σάββατο κάθε μήνα) καθιστά τη διαδικασία πιο ευανάγνωστη, πιο εύκολη όσον αφορά το μίσθωμα κι επιτρέπει να διατηρηθεί ανοικτό το συλλογικό κίνημα. Είναι αναμφισβήτητα ο πιο εύκολος τρόπος για να δημιουργηθεί μια κοινότητα περιπατητών.

2) ΔΙΝΩ ΖΩΗ ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

» Βλ. πηγές
La promenade urbaine selon Yves Clerget (απόσπασμα PDF)

Κατά την ημέρα της πεζοπορίας, ακόμα και όταν ένας άνθρωπος γίνεται ξεναγός και/ή πρώτος γνώστης, βρισκόμαστε σε μια κατάσταση πολυφωνίας (βλ. μάθημα 4ο), που θεματοποιήθηκε καλά από τον Yves Clerget, τον παρισινό ιδρυτή του «αστικού περιπάτου».

Ο συλλογικός εντοπισμός παίρνει τη μορφή μιας «περιπατητικής συζήτησης» – η διακίνηση ποικίλων γνώσεων. Η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από διάφορα πεδία γνώσεων, από σοφή εμπειρογνώσια και τοπική γνώση, που βρίσκουν την ρίζα τους στους τόπους, τα τοπία και την κατάσταση. Αυτή η διασταύρωση εξειδικεύσεων πάσης φύσεως επιτρέπει σε όλους τους συμμετέχοντες (εκ των οποίων και των «ειδικών») να αποκτήσουν πολλαπλές γνώσεις, προσδίδοντας έτσι σε αυτούς τους περιπάτους μια διάσταση «σκασιαρχείου», ή αλλιώς λαϊκής εκπαίδευσης.

Η συζήτηση που έχει για αφετηρία το τι βλέπουμε, τι διασχίζουμε, τι συναντάμε, μπορεί να ξεκινήσει με τρόπο αυθόρμητο. Για να εγκαθιδρυθεί αυτή η συζήτηση, για να διαιωνιστεί, για να δημιουργήσει μια δέσμευση με τους περιπατητές και μια ενότητα ανάμεσα σε αυτούς, ακολουθούν δύο αρχές :

- Προσκαλούμε τους περιπατητές να μοιραστούν τις γνώσεις τους, τις αναμνήσεις τους, τις παρατηρήσεις τους, κατά τη διάρκεια του περιπάτου και/ή στο τέλος της ημέρας (βλ. μάθημα 5ο, «συζήτηση»). Αυτή η προτροπή επιτρέπει κυρίως να δημιουργηθεί ένας οριζόντιος χαρακτήρας προς αποφυγή μονολόγων από ειδικούς, δίνοντας έτσι τον λόγο και στους πιο ντροπαλούς συμμετέχοντες.

- Προσκαλούμε ειδήμονες, ειδικούς του τόπου ή ενός θέματος, καθ'όλη τη διάρκεια του περιπάτου ή σε ορισμένα σημεία των συναντήσεων. Φοιτητές ή καθηγητές (σε θέματα τοπίου, αρχιτεκτονικής, πολεοδομίας, οικολογίας, κοινωνιολογίας...), αιρετοί, τεχνικοί, υπεύθυνοι χώρων, καλλιτέχνες, φωτογράφοι, συγγραφείς, τοπικοί γνώστες...



Εντοπισμός του μονοπατιού «Sentier du Grand Paris», 2018, Nanterre (φωτο. Eric Garault)

Ένα χαρακτηριστικό σημάδι ζωντάνιας της συζήτησης είναι ότι έχει την τάση να υπερβαίνει τον χρόνο του περιπάτου καθώς οδηγείται σταδιακά σε μια επιθυμία των συμμετεχόντων να μάθουν περισσότερα, να εμβαθύνουν σε ένα θέμα, έναν τόπο που συνάντησαν κατά τη διάρκεια των ανταλλαγών - απόπου προκύπτουν υπο-ομάδες, διάλογοι, σχέδια. Η περίθλαση αυτών των κοινοτήτων ενδιαφέροντος δεν βλάπτει την κοινότητα : ο στόχος του μονοπατιού είναι, εν αντιθέσει, να αποτελέσει μια πλατφόρμα υποδοχής ποικίλων εγχειρημάτων. (Η διατήρηση μιας σταθερής ομάδας σε ένα μονοπάτι δεν είναι αναγκαστικά καλό σημάδι όσον αφορά την ανάπτυξη ενός εγχειρήματος.)

Η συνδιαλλαγή για τον τόπο

Υπό μία έννοια, μπορούμε να αντιληφθούμε τον τόπο αυτόν καθαυτόν σαν έναν χώρο συζήτησης, διαπραγμάτευσης μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Το γεγονός ότι μια ομάδα περπατάει μαζί μπορεί τότε να εκληφθεί σαν μια τέχνη του να ενσωματώνεται κανείς σε ήδη ανοιχτές συζητήσεις – μεταξύ του πρασίνου και του κτισμένου, μεταξύ της πέτρας και του τσιμέντου, ανάμεσα στην ατμόσφαιρα και το έδαφος, ανάμεσα στους κατοίκους και τους διαμορφωτές, ανάμεσα στη γεωλογία και την ιστορία...

«Συχνά συγκρίνω την τέχνη του τοπίου με αυτής της συζήτησης: τρία ή τέσσερα άτομα συνομιλούν, μπορούμε να τους διακόψουμε για να επιβάλλουμε έναν άλλον λόγο, αλλά μπορούμε και να αφιερώσουμε μερικά λεπτά για να τους ακούσουμε και να εκθέσουμε, στη συνέχεια, τη δική μας οπτική γωνία, με τρόπο ώστε οι ιδέες μας να βρουν τη θέση τους στη γενική ροή της συζήτησης.» (Michel Corajoud, αρχιτέκτονας τοπίου) .

3. «ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ» ΕΝΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΟ

Στη ροή των συλλογικών περιπατητικών εμπειριών και του χρόνου που αφιερώνεται σε πιο αυτόνομες διερευνήσεις και πληροφόρηση, η αφήγηση αποτελεί άλλο ένα σημαντικό στοιχείο για τη ζωή μιας «τοπικής κοινότητας εκμάθησης».

Η παραγωγή αφηγήσεων που γεννούν οι εξερευνήσεις επιτρέπει από τη μία να εμπλουτιστούν, να τροφοδοτηθούν τα εργαλεία γνώσης, αλλά και να δημιουργηθεί ένα φαντασιακό, και σταδιακά μια αφήγηση και μια κοινή κουλτούρα του μονοπατιού και της ευρύτερης περιοχής του.

Μπορεί να γίνει χρήση όλων των μέσων για την αφήγηση, και όλες οι μορφές είναι ενδιαφέρουσες – από τον σχολιασμό των διαφανειών (σύνηθες στα ιστολόγια των πεζοπόρων), μέχρι την πιο λογοτεχνική αφήγηση ενός δημιουργού που αναδύεται από την κοινότητα, αλλά και τις ηχητικές διηγήσεις μέσω των βιωματικών συζητήσεων, καθώς και πολλαπλές επανεφευρέσεις όσον αφορά το ημερολόγιο ταξιδιού.

Οι συζητήσεις γεννούν την επιθυμία για μάθηση και για αναζήτηση, την οποία μπορούμε να συνοδεύσουμε και να δομήσουμε με διάφορους τρόπους (για παράδειγμα, με «εργαστήρια μνήμης» συγκεντρώνοντας τους κατοίκους μιας γειτονιάς που επιθυμούν να δώσουν πληροφορίες για ένα τμήμα μιας περιοχής ή ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως οι εργατικές συνοικίες, κηπουπόλεις, κλπ.)

Στη Μασσαλία, το πείραμα του συνεταιρισμού Hôtel du Nord, με υπότιτλο «Εργοστάσια ιστοριών», λειτουργεί ως αναφορικό στοιχείο σε εμπειρίες που σχετίζονται με τοπικές κοινότητες αστικών περιπατητών αλλά και με τη χρήση και τη θεωριοποίηση της αρχής της συζήτησης και της αφηγηματικής δημιουργίας.

>> Βλ. Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Το γεγονός δεν είναι απαραίτητα η μεγάλη συνάντηση που προτείνουμε αφού ολοκληρωθεί το μονοπάτι. Μπορεί να αποτελεί κομμάτι των σταδίων της διαδικασίας, ακόμα και να τη δομήσει.

Είτε πρόκειται για ένα μεγάλο, εορταστικό πικ-νικ, είτε για μια πιο καλλιτεχνική περιπατητική εμπειρία, είτε για έναν δημόσιο περίπατο με μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων, το γεγονός θέτει στόχους και ορίζει τα στάδια, δίνει μορφή σε μια εργασία που δεν είναι τόσο ορατή, αγγίζει καινούρια άτομα που μπορεί ενδεχομένως να έρθουν στην κοινότητα, καθιστά το εγχείρημα πιο ορατό στα μάτια των συμπρωταγωνιστών, ενισχύει επίσης τη συμμετοχή καθώς και την ικανότητα της κοινότητας που γίνεται ο παράγοντας που κατευθύνει άλλους ανθρώπους.

Μπορεί κανείς να φανταστεί ένα ιδιάζον γεγονός, αλλά συνιστάται επίσης να δοθεί σημασία στα υπάρχοντα γεγονότα στην περιοχή στην οποία μπορούμε να ενταχθούμε, απολαμβάνοντας έτσι ταυτόχρονα την επικοινωνία αλλά και τη διασταύρωση με άλλα δίκτυα. Για παράδειγμα στη Μασσαλία, ο αστικός περίπατος στις περιφέρειες υλοποιήθηκε, σε μεγάλο βαθμό χάρη στη σκηνοθεσία από τους κατοίκους, από περιπάτους που πραγματοποιήθηκαν καθ'όλη τη διάρκεια της χρονιάς, αλλά επεστράφη στο κοινό με αφορμή τις «Ευρωπαϊκές Ημέρες Κληρονομιάς», οι οποίες αποτελούν αντικείμενο σημαντικής επικοινωνίας στην Γαλλία.



Προαστιακό πικνίκ οργανωμένο από τον σύλλογο Bruit du Frigo, Bordeaux, 2000

>> Βλ. πηγές
L'atlas des connaissances, Bureau des guides GR2013

α) Ο Άτλαντας των γνώσεων

Ο Άτλαντας των γνώσεων είναι μια εγκυκλοπαίδεια μιας περιοχής, που επιτρέπει έναν απολογισμό των γνώσεων, στα διάφορα στάδια του εγχειρήματος ενός μονοπατιού. Συγκεντρώνει το σύνολο των διαθέσιμων πληροφοριών από τους διάφορους συμμετέχοντες, που δύνανται να τροφοδοτήσουν το εγχείρημα. Αυτό το είδος παραγωγής επιτρέπει στους περιπατητές να είναι αυτόνομοι όσον αφορά τον τρόπο που διερευνούν ή που συλλέγουν, συμμετέχοντας ταυτόχρονα στην εκπόνηση ενός κοινού εργαλείου.

Χάρη σε αυτό, συμβάλλει στον εμπλουτισμό των πληροφοριών που αφορούν το μονοπάτι και τον ορισμό του, παρέχοντας επίσης υλικό για μελλοντικές αναθεωρήσεις. Δίνει μια πρώτη μορφή που συνδέεται με αυτό το υλικό, αυτά τα έργα και τα αρχεία, αυτό το πολιτισμικό έδαφος που προετοιμάζει το μονοπάτι.

Αποτελεί πρόφαση για να πάει κανείς στο πεδίο με τους ειδικούς και τους κατοίκους και να διευκολύνει τις ανταλλαγές της γνώσης.

Προτείνει λοιπόν να ενωθεί σε ένα ίδιο αρχείο : κάρτες, σχέδια και αποτυπώσεις, άρθρα, σημειώσεις, εκθέσεις ειδικών, ιστορίες, συνεντεύξεις και αφηγήσεις, φωτογραφικές σειρές, ζωγραφιές, κολάζ, επιλεγμένα αποσπάσματα έργων, έγγραφα από αρχεία...

Καθένα από αυτά τα έγγραφα μπορεί να συνοδεύεται από το όνομα του δημιουργού, την προέλευσή τους (πηγές) και από τον τίτλο που έχει επιλέξει η ομάδα που θα μεταφράσει την ενσωμάτωσή του στο εγχείρημα.

Αρχικά, η συγκέντρωση των εγγράφων δεν έχει απαραίτητα μια προκαθορισμένη μορφή. Καθώς εξελίσσεται το εγχείρημα του μονοπατιού, θα εμπλουτιστεί και θα γίνει μια σειρά από τεύχη που θα τεθούν στη διάθεση όλων των παραγόντων, των παρατηρητών και των συμμετεχόντων, κατά τη διάρκειά του.

Τα έγγραφα μπορούν να συγκεντρωθούν σε έναν ψηφιακό χώρο ή σε έναν φάκελο. Οι φωτογραφικές σειρές μπορούν να συμπεριληφθούν υπό τη μορφή εξ' επαφής εκτύπωσης (ή φύλλο κόντακτ), μίας ή πολλών αντιπροσωπευτικών φωτογραφιών που μπορούμε να αποσπάσουμε ή να παρουσιάσουμε με μια άλλη μορφή. Για τα κείμενα και τα άρθρα, μπορεί να συμπεριληφθεί το σύνολο του εγγράφου από το οποίο θα επιλεγεί ένα απόσπασμα στο οποίο θα δοθεί έμφαση για την παρουσίασή του.

Ο Άτλαντας των γνώσεων χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τους φοιτητές της Ανώτατης Εθνικής Σχολής Αρχιτεκτονικής της Μασσαλίας (EN-SA•M), και ύστερα στο FORESTA από το Bureau des guides du GR2013, τον συνεταιρισμό YesWeCamp, το Hôtel du Nord και την κοινότητα των κατοίκων.

b) Η κοινότητα και ο περίπατος πολιτισμικής κληρονομιάς (Σύμβαση του Faro)

Μια «κοινότητα πολιτισμικής κληρονομιάς» αποτελείται από άτομα που δίνουν αξία σε ιδιαίτερες πτυχές της πολιτισμικής κληρονομιάς την οποία επιθυμούν να διατηρήσουν και να μεταδώσουν στις μελλοντικές γενιές.

Ορίζεται από την Σύμβαση-πλαίσιο του Faro περί της αξίας της πολιτισμικής κληρονομιάς στην κοινωνία (Συμβούλιο της Ευρώπης, 27 Οκτωβρίου 2005) που υπερασπίζεται μια διευρυμένη οπτική της κληρονομιάς και των σχέσεών της με τις κοινότητες και την κοινωνία. Η σημασία της πολιτισμικής κληρονομιάς δεν έγκειται τόσο στα αντικείμενα και στα σημεία, αλλά στις έννοιες, στις σχέσεις και στις χρήσεις που τις προσδίδουν οι άνθρωποι καθώς και στις αξίες που αντιπροσωπεύουν.

Ένας «περίπατος πολιτισμικής κληρονομιάς» υπό την έννοια της σύμβασης του Faro σχεδιάζεται από και για όσους ζουν, εργάζονται και κατοικούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Η δημιουργία του είναι αποτέλεσμα της διασταύρωσης των ιστοριών του καθενός στο πλαίσιο μιας εργασίας μελέτης που αφορά επιστημονικές πηγές αλλά και της συλλογής των βιωμάτων που αφηγούνται οι κάτοικοι, αναγνωρίζοντας τα τοπικά σημεία ενδιαφέροντος και τις συσσωρευμένες γνώσεις για μια συγκριμένη περιοχή. Αυτές οι εφαρμογές της σύμβασης του Faro, για τις οποίες υπάρχουν πολλές πληροφορίες στη Μασσαλία, χρησιμοποιούνται σήμερα σε πολλές χώρες και πλαίσια δίνοντας αφορμή για τακτικές συναντήσεις που φέρουν τον τίτλο «κοινότητα Faro».

» Βλ. Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

Marcher pour changer notre regard sur les territoires (FR) - Lanaspèze, Field
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Zone Sweet Zone (FR) - Yvan Detraz
Le guide du sentier du Grand Paris (FR) - Denissen, Lavessière, Lanaspèze, Moreau
Les refuges périurbains (FR/EN) - Bruit du Frigo

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°3 : La marche fabrique des mondes - Baptiste Lanaspèze
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°13 : Marcher seul sur les sentiers métropolitains? - Mikael Mohamed
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau
Κομμάτι ν°15 : Yves Clerget et la promenade urbaine - Denis Moreau
Κομμάτι ν°21 : Le sentier comme espace politique - Alexandre Field
Κομμάτι ν°26 : L'itinéraire, la lumière et quand le guide écoute le groupe - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°29 : Emanciper le réel de sa représentation - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°30 : Milano Maratona

>> Τα βιντεό μας

Le Voyage Métropolitain - Sylvain Maestraggi

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Ventilo « 1001 Nuits » (FR) - Bureau des Guides du GR2013
Lagrandecaravane.com - Sentier du Grand Paris
Podcast la Grande Caravane - Sentier du Grand Paris
E-mail d'invitation pour le sentier métropolitain de Boston - Pascal Menoret
La Gazette du ruisseau - Collectif Gammars
Explorateurs de limites - Yves Clerget

Αυτό που ανακαλύπτει κανείς όταν διανύει το Μονοπάτι με παρέα, είναι πελώριους γαλαξίες ιστοριών, που θα θελήσει να τις διηγηθεί, να τις μοιραστεί και να τις βάλει σε σειρά.

ΜΑΘΗΜΑ 3

ΠΩΣ ΔΙΗΓΟΥΜΑΙ ΜΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος : αληθινές ιστορίες

- 1) Η αφήγηση-πλαίσιο του μονοπατιού
 - 2) Η συλλογή ιστοριών
 - 3) Η κατασκευή νέων αφηγήσεων μητρόπολης
- Πρόσθετο. Προς έναν « πολιτισμό της μητρόπολης »

Η μητρόπολη, είναι συνδέσεις - που δημιουργούνται μέσα σε ιστορίες. Αυτές οι ιστορίες αποτελούν το ζωντανό και πλούσιο υλικό από το οποίο η πόλη είναι φτιαγμένη.

Ωστόσο, στο επίπεδο της μητρόπολης, οι περισσότερες αφηγήσεις που έχουμε στη διάθεσή μας (τουριστικές, πολιτικές, μηντιακές ...) είναι ελαττωματικές και καταταμημένες.

Πώς μπορούμε να διηγηθούμε κάτι τόσο ευρύ όσο μια μητρόπολη; Πώς διαμορφώνονται ο σχεδιασμός και η αφήγηση; Πώς συλλέγουμε ιστορίες πάνω στο μονοπάτι; Πώς τις συνθέτουμε; Για τι είδος αφηγήσεων μιλάμε; Μεγάλες ξεχασμένες ιστορίες, λαϊκές αφηγήσεις, αφηγήσεις υποδομών, κρυμμένα κομμάτια, απλές ιστορίες ...

Ανακάλυψη, συνδυασμός, παραγωγή αφηγήσεων: εκεί χτυπά η καρδιά της Ακαδημίας μας. Ταυτόχρονα επειδή αυτές οι αφηγήσεις αποτυπώνουν την πραγματικότητα, αποτελούν τεχνικές εκμάθησης και ανοίγουν δρόμους για να επανεφεύρουμε τρόπους κατοίκησης της Γης.

Αυτό το μάθημα προτείνει μερικά κλειδιά που θα επιτρέψουν την ανάδυση μιας « τοπικής κοινότητας εκμάθησης »: μία ομάδα συν-περιπατητών στο πλαίσιο της οποίας αναπτύσσεται μία κοινή κουλτούρα του αστικού τόπου.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Περιγράψτε μια ημέρα περιπάτου μέσα από εικόνες και/ή κείμενα, ήχους, βίντεο, αντικείμενα...

Προχωρημένος

Στείλτε μας την αρχή μιας αφήγησης στο επίπεδο της μητρόπολης (κείμενα, ζωγραφιές, φωτογραφίες, βίντεο, ήχους, ...).



Πρόλογος

Οι αφηγήσεις του πεδίου

Το νήμα της αφήγησης

Στο γαλλικό δίκαιο, η δημιουργία μίας διαδρομής θεωρείται έργο πνευματικής ιδιοκτησίας – όπως αντίστοιχα μία μελωδία ή ένα κείμενο.

«Η εδραίωση των πεζοπορικών διαδρομών [αποτελεί], παρότι συνθέτονται με βάση το σχεδιασμό των μονοπατιών, μια δημιουργία του πνεύματος, που αντλεί την πρωτοτυπία της στην ανάπτυξη των γεωγραφικών, πολιτισμικών ή ανθρώπινων κριτηρίων τα οποία μεταφράζουν την προσωπικότητα του δημιουργού τους » (Cour de cassation de Grenoble, 30 Ιουνίου 1998).

Ο σχεδιασμός μίας γραμμής στον χώρο σημαίνει πως γράφεις κάτι που ήδη ανήκει στην αφήγηση – και που θα γεννήσει και άλλες: την αφήγηση του ταξιδιού, την αφήγηση της διανυθείσας περιοχής, τις αφηγήσεις που συλλέγονται στην πορεία της διαδρομής.

Αληθινές ιστορίες

Αυτή η αναζήτηση των αφηγήσεων από την οικουμένη (τον κατοικημένο χώρο) ηχεί με μια δομική διαδικασία των «οικολογικών ανθρωποτήτων».

«Δεν έχουμε ανάγκη από “καινούριες ιστορίες”. (...) Ο κόσμος έχει ήδη τις δικές του ιστορίες.(...) Το θέμα είναι να διευρύνουμε την ικανότητά μας στη διήγηση (...) των “αληθινών ιστοριών”.» (Deborah Rose, *Ecological Humanities*, 2004).

Μικρές αφηγήσεις

Όταν οι μεγάλες αφηγήσεις αναδεικνύονται ξεπερασμένες (όπως «η Πρόοδος» ή «το Έθνος»...), το περπάτημα είναι επίσης ένας τρόπος να επιστρέψουμε στο ζήτημα των αφηγήσεων «από τα κάτω»: από το πεδίο, από τους τόπους όπου ζουν κοινότητες..

«Τι να κάνεις όταν ο κόσμος σου αρχίζει να γκρεμίζεται; Πάω μια βόλτα, κι αν είμαι τυχερός, βρίσκω μανιτάρια. (...) Ανακαλύπτω ότι υπάρχουν ακόμα χαρές μέσα στον τρόπο του απροσδιόριστου.»

(Anna Tsing, *The Mushroom at the End of the World*, 2015)

Αυτή η έρευνα σχετικά με τις καθημερινές μας περιοχές ανήκει επίσης, για τους «μοντέρνους», στην ανατροπή της ερευνητικής διαδικασίας που, αντί να στραφεί προς τους «προ-μοντέρνους», μακρινούς λαούς, στρέφεται προς τις ίδιες μας τις κοινωνίες, ανάλογα με το τι μπορούμε ν' αποκαλέσουμε «συμμετρική ανθρωπολογία» (Bruno Latour, *Nous n'avons jamais été modernes*, La Découverte, 1991).

Βλ. πηγές

>> Masterclass Piste 16 - Comment les humains habitent la Terre

1) Η ΑΦΗΓΗΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ : Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ

Μέσα από το μέγεθός του, το σχήμα του, την επιλογή των τόπων, τη ροή, την αλληλουχία, το μονοπάτι αποτελεί από μόνο του μια αφήγηση.

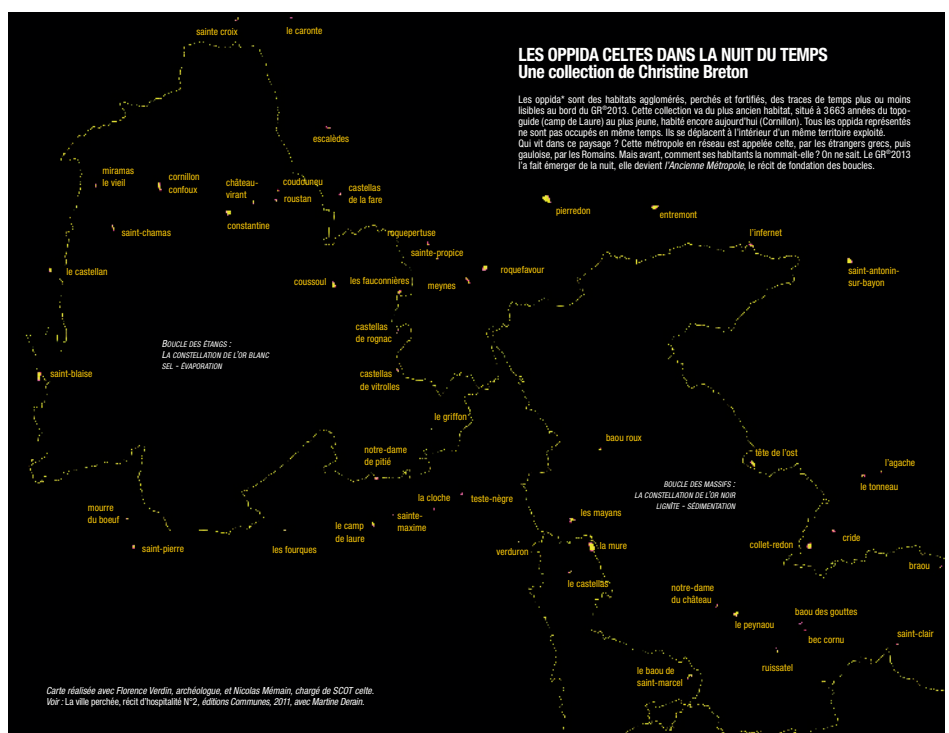
Αυτή η αφήγηση-πλαίσιο δεν είναι μια «θεματική» αφήγηση που έχει ήδη αναγνωριστεί από μια παράδοση πολιτισμικής κληρονομιάς ή από μία μόδα (του τύπου «η βιομηχανική κληρονομιά», «οι εργατικές κατοικίες», «το street art», «το νερό», «η γεωργία», κλπ.) Όλες αυτές οι θεματικές θα είναι κατά πάσα πιθανότητα παρούσες στους τόπους, που αφηγείται το μονοπάτι, και όλες συνθέτουν τον κόσμο που εξερευνούν τα μητροπολιτικά μονοπάτια σαν ζωντανοί χώροι όπου τα πράγματα ανακατεύονται και συναναστρέφονται (βλέπε.§2).

Πώς χτίζεται αυτή η αφήγηση-πλαίσιο;

Αυτή η αφήγηση έχει σίγουρα τις ρίζες της στη γεωγραφία (βλέπε μάθημα 1). Πρόκειται για μία αφήγηση που μεταφέρει τη φυσική μορφή της μητρόπολης. Μια αφήγηση χάρη στην οποία δεν εξετάζουμε τον χάρτη με τον ίδιο τρόπο. Δεν είναι μια μονοσήμαντη αφήγηση, ο χαρακτήρας της φέρει συνήθως μια αμφισημία ή μια πολυφωνία. Μια αφήγηση που προκύπτει από έναν τόπο και που εστιάζει σε αυτόν. Δεν μπορεί να διαχωριστεί από τη μορφή του μονοπατιού – η μορφή είναι αυτή που διηγείται την ιστορία. Καθώς μεταδίδει τη μορφολογία της πόλης, μπορεί να γίνει αντιληπτή σαν ένα είδος βασικής αφήγησης εκ των υστέρων ή ενός αναδρομικού μανιφέστου (βλ. χάρτη των oppida παρακατώ).

Περπατώντας γύρω από την οροσειρά του Garlaban και τη λιμνοθάλασσά του Berre, οι πεζοπόροι του GR2013 ανακαλύπτουν ότι τα κελτικά oppida έχουν την μορφή μιας πρώτο-μητροπολιτικής συνομοσπονδίας η ίδια με μορφή ένα 8.

Topoguide du GR2013 (Wildproject FFRP 2013)



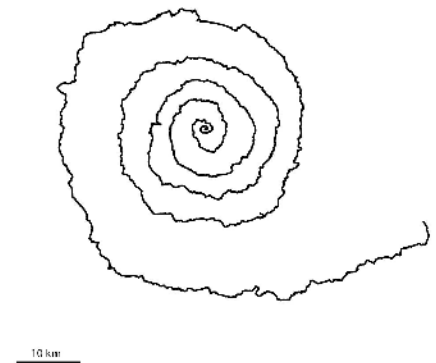
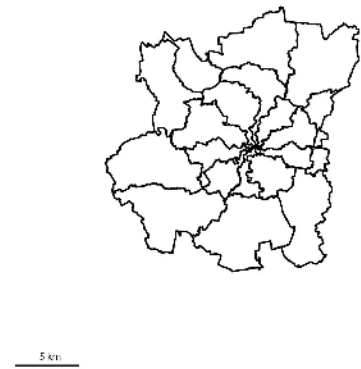
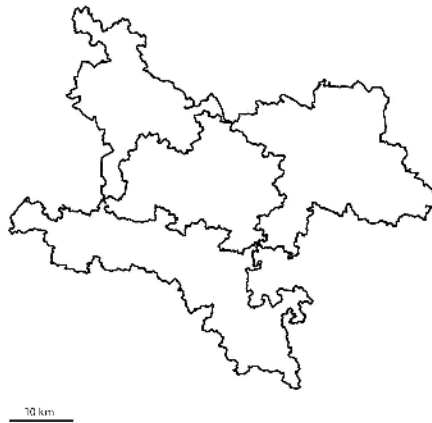
Για παράδειγμα : «Η μητρόπολη της Μασσαλίας, με τους αυτοκινητοδρόμους της, τυλίγεται γύρω από δύο μεγάλες μη οικοδομήσιμες εκτάσεις: το Έλος του Berre και την οροσειρά του Etoile και του Garlaban» ή ακόμα «Το Μεγάλο Παρίσι περιστρέφεται γύρω από δύο εποχές: τον μικρό δακτύλιο του 19ου και την μεγάλη κλίμακα των νέων πόλεων – οι βιομηχανικές συνοικίες με τραμ και τα όνειρα επαναθεμελίωσης της πόλης με αεροτρένο». Ή ακόμα: «Η φυγόκεντρος σπείρα του Λονδίνου αναθεωρεί την αυτοκρατορική ιστορία ενός μονοπωλίου των παγκοσμίων πόρων με κατεύθυνση το κέντρο.» Ή ακόμα: «Στο Μιλάνο, το δίκτυο των Sentieri Metropolitanι αντιστρέφει την πολικότητα της επιθυμίας, περνώντας από μια κεντρομόλα κατεύθυνση (προς το κεντρικό Duomo) σε μία φυγοκεντρική κατεύθυνση, ήτοι προς τα λαϊκά προάστια μιας πολυκεντρικής μητρόπολης».

Sentier du Grand Paris

Sentieri Metropolitanι

GR2013

Inspirallondon



Μια άλλη αφήγηση

Πολύ γρήγορα. Η ταχύτητα με την οποία οι πόλεις βγήκαν από τα τείχη τους, μέσα σε μόνο μερικές δεκαετίες, τείνει να δημιουργεί μία κατάσταση όπου οι αφηγήσεις μας ως προς το αστικό θεμέλιο δεν αντιστοιχούν πια στη μορφολογική πραγματικότητα – ανεξάρτητα από το γεγονός ότι συχνά οι συλλογικές χωροταξικές ταυτότητες αναπτύσσονται στο επίπεδο των δήμων, και ότι συνήθως δεν αναλαμβάνεται η δημιουργία μιας αφήγησης θεμελίωσης σε μητροπολιτικό επίπεδο.

Πολύ σύνθετο. Είναι δύσκολο να συμπύξουμε τις μητροπόλεις, καθώς βρίθουν παραγόντων, μνημών, επειδή είναι κομμάτια σύνθετων,

ετερόκλιτων συνθημάτων, ταυτόχρονων, εγκατεστημένων ροών. Έχουμε την τάση να νιώθουμε πως αυτή η πραγματικότητα, εκ πρώτης όψεως δυσανάγνωστη, μας ξεπερνάει, πόσο δε μάλλον από τον αυτοκινητόδρομο.

Εστιάζοντας την προσοχή μας στην μορφολογία της μητρόπολης, το σχήμα του μονοπατιού αναδύει ένα κυρίαρχο «αφηγηματικό διακύβευμα». Αντιλαμβανόμενο ολόκληρη τη μητρόπολη με τα παρασκήνιά της και μέσα από τη διάρθρωση της μεγάλης κλίμακας και των συνθηκών του πεδίου, το μονοπάτι ανατρέχει συνήθως στον αντίποδα των εδραιωμένων και κυρίαρχων αφηγήσεων, που συχνά πολώνονται πάνω σε ένα κολακευτικό ιστορικό νήμα, που συνδέεται με το κέντρο της πόλης, και ενσωματώνει σπανίως τις λαϊκές κουλτούρες, τις παραγωγικές πραγματικότητες, τις κοινωνικές συγκρούσεις, τις σχέσεις με την περιβάλλουσα ύπαιθρο, τα ζητήματα μεταφοράς ενέργειας καθώς και της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Όπως και σε μια οικογένεια, μια πόλη αποκοιμείται καμιά φορά επί έτη πάνω σε μερικές συναινετικές αφηγήσεις, που συχνά αποτελούν τη βάση της ιδέας που έχει για τον εαυτό της (και του τρόπου που παρουσιάζεται στον κόσμο), και χωρίς αυτό να είναι λάθος, παρουσιάζουν επικίνδυνα κενά: απορρίπτουν ολόκληρα κομμάτια της ιστορίας, τόσο των αστικών μορφών των κοινοτήτων που τις κατοικούν (και, ιδιαίτερα, κυρίως στην Γαλλία, ό,τι σχετίζεται με τα αποτελέσματα των αποαποικιοποιήσεων).

Το marketing μιας μητρόπολης την παρουσιάζει χαρακτηριστικά υπό το κολακευτικό διπλό πρίσμα, που από αποτελείται από ένα φολκλορικό παρελθόν κι ένα τεχνολογικό μέλλον που ακτινοβολεί – ξεχνώντας με αυτό τον τρόπο την ειλικρινή περιγραφή του παρόντος, που έχει την ικανότητα να συγκεντρώνει, τις πολιτισμικές κληρονομίες του 20ου αιώνα, ογκώδεις καθώς συνήθως καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του χάρτη. Παράδειγμα, «Η Μασσαλία, φωκαεική πόλη και νέο Χόλυγουντ» ή ακόμα «Ρομαντικό Παρίσι και φως της Ευρώπης» ή ακόμα «Βοστόνη, πόλη της Ελευθερίας και παγκόσμιο εργαστήριο της τεχνολογικής καινοτομίας». Μία από τις απόρροιες αυτών των εξιδανικευμένων αφηγήσεων είναι να συγκαλύψουν μια παρούσα πραγματικότητα, να αποκλείσουν αστικές περιοχές και κοινότητες και ενδεχομένως να προκαλέσουν δυσaréσκειες για όλους τους τόπους που βρίσκονται εκτός της τουριστικής περιήγησης.

Τα μητροπολιτικά μονοπάτια προτείνουν συγκεκριμένα να αναγνωρίσουμε ενώπιον όλων τις μοιρασμένες πραγματικότητές μας – με τις ειρηνιστικές συνέπειες, που μπορεί να συνοδεύουν, στο οικογενειακό πλαίσιο, το γεγονός ότι «σταματάμε να λέμε ψέματα».

Υπό αυτή την έννοια, δηλαδή του να δικαιώσουμε την πραγματικότητα των μητροπολιτικών μας χώρων, η αφήγηση-πλαίσιο τείνει να αποτελέσει μια αντι-αφήγηση. Αυτή η αντι-αφήγηση δεν είναι απαραίτητα θεαματική ή ευρηματική, πρέπει να επιβληθεί περισσότερο μέσω του προφανούς χαρακτήρα μιας αλήθειας που ανέκαθεν γνωρίζαμε, αλλά προ πολλού ξεχασμένη. Στη Μασσαλία, το οχτάρι

που σχηματίζεται γύρω από το Έλος του Berre και την οροσειρά του Etoile μιλάει για τις σχέσεις μεταξύ εξοχής και βιομηχανίας (που είχε αναφερθεί από τον Ζαν Ρενουάρ, τον Μαρσέλ Πανιόλ, αλλά και από τον Γουόλτερ Μπένγιαμιν στη νουβέλα με τίτλο «Το Χασίς στη Μασσαλία») - στο Παρίσι, ο τρίλοβος μεταξύ της πρώτης στεφάνης και των νέων πόλεων μαρτυρεί τη βία του δημιουργού που προκαλεί στον χώρο, στο έδαφος και στους πληθυσμούς ο αστικός προγραμματισμός, μέσα από υπερβολική τεχνολογία - στην Αθήνα, το μεγάλο επαναλαμβανόμενο ταξίδι στην τσιμεντούπολη διηγείται την ευφυΐα μιας πολυκεντρικής, πυκνής πόλης, σμιλεμένης από αυτοδίδακτες δεξιοτεχνίες, που πλέκεται με τον χώρο σε όλες του τις πτυχές του.

Αυτό το μεγάλο αφηγηματικό πλαίσιο του μονοπατιού δεν είναι μια σύνθεση των διηγήσεων που θα συλλέξουμε στο πεδίο, αλλά περισσότερο μια αρχική υπόθεση, που δεν έχει παρά μόνο μια σχετική επίπτωση στη συλλογή και την ταξινόμηση των διηγήσεων. Παραχωρεί σημαντική συντακτική ελευθερία σχετικά με την ποικιλία των διηγήσεων που μπορεί να υποδεχτεί.

2) Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Ο αστικός χώρος υφίσταται κορεσμό από ίχνη, των οποίων η ανάγνωση μπορεί να γίνει μέσω του περιπάτου. Ο προσεκτικός περίπατος γίνεται, ως εκ τούτου, έρευνα. Από τη στιγμή που βρισκόμαστε στο πεδίο, στην διαδρομή, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με πληροφορίες, με τοπία, με θέες, με εντυπώσεις, με αντικείμενα, με συζητήσεις, με διαφόρων ειδών φήμες, με σημεία αναφοράς, με εκπλήξεις, με συναντήσεις, με πινακίδες πολιτισμού και φύσης, με μικρο-γεγονότα ...

Η συλλογή πληροφοριών και διηγήσεων λαμβάνει χώρα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την ημέρα περιπάτου. Πριν, για να σκεφτούμε τα κύρια σημεία ενδιαφέροντος. Κατά τη διάρκεια, επειδή η εμπειρία πάντα υπερσχύει της αρχικής αναμονής. Μετά, για να εμβαθύνουμε τα στοιχεία που αντιλαμβανόμαστε, τα δυσνόητα, κλπ.

Μερικές αρχές περί συλλογής

- Στη σχέση των σύγχρονων αστικών κοινωνιών, κάποια επαναλαμβανόμενα θέματα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής. Ο οδηγός Topoguide GR2013, για παράδειγμα, αναδεικνύει: τα ρεύματα υδάτων (φυσικά και διοχετευμένα), τη βιομηχανία, την αρχιτεκτονική πολιτισμική κληρονομιά του 20ου αιώνα και τις υποδομές, τους βιότοπους (φυσικούς ή καλλιεργημένους).

- Όσον αφορά τη συλλογή διηγήσεων, εκτελείται ιδιαίτερα καλά στο επίπεδο των συνοικιών, που στην Ευρώπη αντιστοιχεί σε μια χωρική και διοικητική οντότητα σταθερή στον ιστορικό χρόνο, και γερή υπό όρους κοινωνικής ταυτότητας (ακόμα και εάν η κοινοτική ταυτότητα αντανakλάται επίσης στις ταυτότητες των συνοικιών). Η συλλογή στο επίπεδο της κοινότητας μπορεί να επιτευχθεί τόσο με τις προφορικές πηγές των κατοίκων όσο και με τις δημοτικές υπηρεσίες, κυρίως με τα αρχεία.

- Στο πεδίο, από συνάντηση σε συνάντηση, αλλά και αλλού: στις βιβλιοθήκες, στα αρχεία, στο Διαδίκτυο...

- Η χαρτογράφηση των ιστοριών μπορεί να προσφέρει κάποιο ενδιαφέρον, κυρίως για να δούμε σταδιακά να σκιαγραφούνται κοιλάματα και κορυφές, ζώνες για τις οποίες έχουν διηγηθεί πολλά και ζώνες για τις οποίες έχουν διηγηθεί ελάχιστα, κλπ.

Κάποιοι τρόποι συλλογής αφηγήσεων μπορούν οι ίδιοι να γεννήσουν ή να δυναμώσουν συλλογικές δυναμικές.

Ένα εργοστάσιο ιστοριών

Διανύοντας ένα μητροπολιτικό μονοπάτι, γεννιούνται επίσης νέες ιστορίες. Ο σχηματισμός μιας γραμμής πάνω σε έναν χάρτη, την οποία περπατάμε στον φυσικό χώρο, είναι μια πραγματική συσκευή ιστοριών.

Βλ. πηγές

>> Απόσπασμα Topoguide GR2013

Βλ. πηγές

>> Συνέντευξη με τον αρχιτέκτονα και ιστορικό René Borruy Revue Ventilo 1001 nuits

Έτσι ισχύει ήδη στο φυσικό και αγροτικό περιβάλλον, πόσω μάλλον σε αστικό περιβάλλον.

Ο περιπατητής ενός μητροπολιτικού μονοπατιού διανύει μια αστική περιοχή σχεδιάζοντας κάθε μέρα μια γραμμή η οποία αφηγείται η ίδια τη διαδρομή από το σημείο αφετηρίας ως το σημείο άφιξης. Αυτή την αφήγηση του ημερήσιου σταδίου θα μοιραστεί με δημότες, που θα συναντήσει ο περιπατητής.

3) Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

Αφού επιστρέψει σπίτι του, ή μερικές μέρες αργότερα, ο πεζοπόρος θα μπει αυθόρμητα στον πειρασμό να διηγηθεί την περιήγησή του σε αυτά τα μέρη γνωστά ή λιγότερο γνωστά. Θα ξεκινήσει να βάζει σε μια σειρά τα περιστατικά. Όπως σε όλα τα επιτυχημένα ταξίδια, η επιθυμία αποκατάστασης είναι αυθόρμητη. Θα θελήσει να μοιραστεί ό,τι έμαθε.

Το στάδιο που προηγείται της συλλογής στη διάρκεια των περιπάτων είναι μια διαδραστική διαδικασία με αρκετή ελευθερία, και εν δυνάμει ατέρμονη. Στο τέλος κάποιας στιγμής, η ποσότητα των συγκεντρωμένων πληροφοριών αρχίζει να βάζει τον πεζοπόρο σε μια θέση «γνώστη», καθιστώντας τον ικανό, όχι μόνο να παραδώσει μερικά ασυνάρτητα περιστατικά, αλλά να αναπτύσσει έναν λόγο συνάμα πρωτότυπο και λεπτομερή σχετικά με αυτές τις τεράστιες αστικές περιοχές των οποίων η ανάγνωση είναι δύσκολη.

Το ζήτημα της σύνθεσης των γνώσεων είναι ένα θέμα που συζητείται στις κοινότητες πεζοπόρων: είναι ταυτόχρονα θελκτικό να θέλει κανείς, πέρα από την αφήγηση-πλαίσιο του μονοπατιού και τα χίλια περιστατικά που μπορεί να συλλέξει κανείς στην πορεία, να προτείνει μια νέα ενωμένη αφήγηση της μητροπολιτικής περιοχής. Παράλληλα, αυτό το πέρασμα στο μητροπολιτικό επίπεδο ενέχει τον διπλό κίνδυνο για λόγους πολύ γενικούς και που συζητούνται πολύ. Είναι σημαντικό να πηγαινο-έρχεται κανείς μεταξύ των διαφόρων αφηγηματικών επιπέδων: από την μικροκλίμακα (μια βαλβίδα καναλιού, δύσοσμα μυριάποδα κάτω από έναν αυτοκινητόδρομο, το ακρόβαθρο μιας γέφυρας που έχει εξαφανιστεί, το καμπυλωτό ίχνος που αφήνουν τα φυτά που τα σπρώχνει ο αέρας πάνω σε έναν τσιμεντένιο τοίχο, ένα δυσανάγνωστο γράμμα που βρέθηκε μπροστά από μια φυλακή, ένα δημόσιο παγκάκι, μια ποιότητα κυβόλιθων στο έδαφος κλπ.) έως την κλίμακα των μεγάλων υποδομών (μεγάλος εξοπλισμός σιδηροδρομικού μέσου μεταφοράς, κανάλια, γραμμές τρένων μεγάλης ταχύτητας, υδραγωγείο, αεροδρόμια...), περνώντας από τις συνοικιακές αφηγήσεις.

Όλη η τέχνη της μητροπολιτικής αφήγησης έγκειται στο να αναγνωρίσουμε αυτό που, στην πολιτιστική κληρονομιά των τοπικών αφηγήσεων (κυρίως των συνοικιών) που σφύζει από ζωή, μπορεί να διαθέσει αφηγηματικό υλικό.

Για να ευνοήσουμε την εμφάνιση «αστερισμών» που μπορούν να δομήσουν τις μεγάλες μητροπολιτικές αφηγήσεις, η «σύντομη» μορφή συχνά έχει ενδιαφέρον.

Η κατασκευή μιας μητροπολιτικής αφήγησης βασίζεται επίσης στους περιορισμούς ενός μέσου (τη μορφή και τα όρια ενός βιβλίου, μιας ταινίας, μιας έκθεσης, ενός ηχητικού ντοκιμαντέρ), που θα κατευθύνουν και θα καταστήσουν δυνατή μια ειλικρινή αποκατάσταση, μια λειτουργική ένωση, από αυτή τη μάζα των αφηγήσεων.

3. Πρόσθετο ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ»

>> Πηγή/ Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

>> Άρθρο του Baptiste Lanaspèze και του Alexandre Field « Marcher pour changer notre regard sur nos territoires »
Libération, 2016.

Οι κάτοικοι των μητροπόλεων σπάνια γνωρίζουν το αστικό τους περιβάλλον στο σύνολό του. Η εμπειρία της μητροπολιτικής πεζοπορίας βιώνεται συχνά σαν μια εμπειρία «εκμάθησης» μιας μεγάλης περιοχής.

Η δημιουργία της αφήγησης μιας μητρόπολης συνοδεύει και ευνοεί την ανάδυση ενός «πολιτισμού της μητρόπολης», μια σειρά από ικανότητες που χαρακτηρίζονται από 3 βασικές πτυχές :

- την ακριβή γνώση μιας ιδιαίτερης περιοχής (του τύπου μητροπολιτικού «ντόπιος γνώστης»)
- ένα επίπεδο εκμάθησης σε διάφορους τομείς γνώσεων και διάφορα επαγγέλματα (ιστορία, γεωγραφία, αρχιτεκτονική, πολεοδομία, τοπίο, βοτανική, οικολογία, πολιτισμική κληρονομιά, σύγχρονη τέχνη...)
- βάζοντας σε μια σειρά διάφορες μητροπόλεις επιτρέπει να βλέπουμε τα κοινά τους χαρακτηριστικά και τους ίδιους χαρακτήρες.

α) Ο Άτλαντας των γνώσεων

Στη διασταύρωση των «συζητήσεων που περπατούνται» (μάθημα 2) και των πολυφωνικών αφηγήσεων (μάθημα 4), μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα πρωτόκολλο παραγωγής αφηγήσεων που θα συμβάλλει επίσης στη δημιουργία ενός μονοπατιού.

Το «καραβάνι» είναι η διοργάνωση συλλογικών περιπάτων όπου συνδυάζονται οι δημιουργοί (ζωγράφοι, δημοσιογράφοι, φωτογράφοι, παραγωγοί ηχητικών αρχείων...) γύρω από μια σειρά συναντήσεων με σχολιαστές *in situ* κατά τη διάρκεια της ημέρας... Αυτό επιτρέπει τα πάντα ταυτόχρονα 1) να αναδυθούν περιπατητικές κοινότητες 2) να δημιουργηθούν δεσμοί με τόπους που επισκεπτόμαστε 3) να συλλέξουμε απευθείας και με συλλογικό τρόπο αφηγήσεις 4) να δώσουμε στον εαυτό μας τα μέσα αποκατάστασης.

Ο διοργανωτής αυτών των συλλογικών εξορμήσεων είναι ένα είδος μεσάζοντος ή σκηνοθέτη που μέλημά του είναι να συνθέσει πάνω στο μονοπάτι, στη διάρκεια μιας ημέρας που συνδέει, περιοχές, τοπικούς παράγοντες, επισκέπτες και μελλοντικούς αφηγητές.

Το θετικό με αυτό το είδος εργαλείου, είναι ότι δημιουργεί επίσης πολλά κανάλια προβολής : ραδιόφωνο, εφημερίδες, βιβλία, εκθέσεις, ιστολόγια, podcasts.

Για παράδειγμα, Caravan2013, ένα εγχείρημα αφήγησης του GR2013 τη στιγμή της παράδοσής του (που ενορχήστρωσε ο Alexandre Field για το CAUE13), το Μεγάλο Καραβάνι, ένα εγχείρημα που δημιουργήθηκε από AF, PHL, BL... για τους εντοπισμούς του μονοπατιού του Μεγάλου Παρισιού.

Για παράδειγμα, το «Festival delle Metropoli» στο Μιλάνο, το 2017, όπου μάρτυρες, μουσικοί, καλλιτέχνες, εργάτες, αρχιτέκτονες, performers και περαστικοί συνέλεξαν και μοιράστηκαν ιστορίες κατά μήκος των μητροπολιτικών μονοπατιών.

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

Voyager dans l'architecture des possibles (DE/FR) - Boris Sieverts
Marcher pour changer notre regard sur les territoires (FR) - Lanaspèze, Field
Cologne, note sur la rive aveugle (FR) - Boris Sieverts
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

La Révolution de Paris - Paul-Hervé Lavessière
Planète Banlieue - Lavessière, Lanaspèze
Le guide du sentier du Grand Paris (FR) - Denissen, Lavessière, Lanaspèze, Moreau
Ville sauvage - Baptiste Lanaspèze
Tangenziali - Biondillo, Monina

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°3 : La marche fabrique des mondes - Baptiste Lanaspèze
Κομμάτι ν°5 : Le sentier transforme la ville - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°10 : Pourquoi les sentiers sont politiques - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°11 : Piattaforma di pietra - Gianluca Migliavacca
Κομμάτι ν°12 : Il paesaggio come narrazione - Gianni Biondillo
Κομμάτι ν°13 : Marcher seul sur les sentiers métropolitains? - Mikael Mohamed
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau
Κομμάτι ν°16 : Comment les humains habitent la terre - Baptiste Lanaspèze
Κομμάτι ν°17 : Chorodiversité dans le Grand Athènes - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°19 : Trois remarques - Boris Siverts
Κομμάτι ν°21 : Le sentier comme espace politique - Alexandre Field
Κομμάτι ν°23 : Robert Smithson et le territoire comme œuvre - Baptiste Lanaspèze
Κομμάτι ν°28 : Une pratique perspectiviste - Baptiste Lanspèze
Κομμάτι ν°30 : Milano Maratow

>> Τα βιντεό μας

Il progetto Sentieri Metropolitan - Gianni Biondillo
VJing • Sentier du Grand Paris - Paul-Hervé Lavessière
Le Voyage Métropolitain - Sylvain Maestraggi

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Les récits du GR2013 - Bureau des Guides du GR2013
Les promenades sonores - Collectif
Lagrandcaravane.com - Sentier du Grand Paris
Podcast « la Grande Caravane » - Sentier du Grand Paris
Ventilo « 1001 Nuits » (FR) - Bureau des Guides du GR2013
Brochure Provence Express - Agence des Sentiers Métropolitains

Υπάρχουν χίλιοι τρόποι για να γίνει κανείς οδηγός. Σκοπός μας δεν είναι να σας εξηγήσουμε ποιος είναι ο δικός σας τρόπος. Ακολουθούν μερικές αρχές που θα σας βοηθήσουν να ξεκινήσετε ή να βελτιώσετε τους καθοδηγούμενους περιπάτους σας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

1. Από πριν: οι ετοιμασίες
 2. Κατά τη διάρκεια: η ημέρα του περιπάτου
- Πρόσθετο: η οικονομία του περιπάτου

ΜΑΘΗΜΑ 4 ΓΙΝΟΜΑΙ ΟΔΗΓΟΣ

Μία μητρόπολη, είναι συνδέσεις - που δημιουργούνται μέσα σε ιστορίες. Αυτές οι ιστορίες αποτελούν το ζωντανό και πλούσιο υλικό από το οποίο η πόλη είναι φτιαγμένη.

Μεταξύ των περιπατητών, ορισμένοι έχουν μια ευχέρεια, μια ικανότητα στο να παρακινούν τους υπόλοιπους, κυρίως χάρη στις χαρτογραφικές τους δεξιότητες (δημιουργία διαδρομής, εντοπισμός in situ πάνω στον χάρτη) ή στην ικανότητά τους να αφηγούνται (είτε λόγω ευφράδειας, είτε λόγω ικανότητας ενορχήστρωσης μιας πολυφωνίας μεταξύ των συν-περιπατητών).

Πώς οδηγούμε μια ομάδα ανθρώπων στην ανακάλυψη μιας μητρόπολης; Πώς προετοιμάζουμε τον περίπατό μας; Πώς ζυγίζουμε τον λόγο μας; Ποια είναι τα μυστικά μιας επιτυχημένης κοινής εμπειρίας;

Από τον οδηγό, αυτό που προσδοκούμε είναι να μας κάνει να νιώθουμε ασφαλείς (όσον αφορά την ποιότητα της καθοδήγησης και την τήρηση των ωραρίων) και να μας προσελκύσει (αποκαθιστώντας τη ζωτικότητα των διανυθέντων σχηματισμών με τρόπο ενδιαφέρον, αστείο ή προσεγμένο).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Συντάξτε ένα μήνυμα πρόσκλησης σε έναν περίπατο (με ωράρια, σημεία συνάντησης, χάρτη, εικόνα, μερικές σειρές παρουσίασης της ημέρας...).

Προχωρημένος

Στείλτε μας φωτογραφίες και ήχους από μια ημέρα περιπάτου που διοργανώσατε.

Προσκαλέστε μας σε έναν περίπατο που διοργανώνετε.



Πρόλογος η γλώσσα του τόπου

Όταν ένα παιδί που δεν μιλάει ακόμα θέλει να μας δείξει κάτι, μας πηγαίνει κάπου - μας κάνει ένα νόημα, μας παίρνει από το χέρι.

Παίρνω μαζί μου ανθρώπους, για να μοιραστούμε τόπους: για τον Boris Sieverts, η καθοδήγηση είναι η πιο αρχαία γλωσσική μορφή. Ο οδηγός θα πρέπει αρχικά να θέλει να κάνει αυτή την αρχέγονη κίνηση. Αυτή η κατάσταση που προηγείται του λόγου θέλει ιδιαίτερη προσοχή. Το κύριο μέσο επικοινωνίας σας είναι αυτές οι διανυόμενες αποστάσεις. Το χωρικό πλαίσιο αποτελεί την ύλη που θα σας επιτρέψει να κάνετε τα μέρη και τα αντικείμενα «να εκφραστούν». Συνεπώς, σκεφτείτε πολύ καλά τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζετε έναν τόπο, και πώς επιθυμείτε να απομακρυνθείτε από αυτόν. Γι' αυτόν τον λόγο, ένας καθοδηγούμενος περίπατος απαιτεί λεπτομερή προετοιμασία (βλέπε μάθημα 1).

Όμως η συμπεριφορά του οδηγού και οι πληροφορίες που παρέχει είναι στοιχεία που δε θα πρέπει να αμελήσουμε.

1) ΑΠΟ ΠΡΙΝ : ΟΙ ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ

Δεν πηγαίνουμε μια ομάδα ανθρώπων στο πεδίο χωρίς να έχουμε πάει οι ίδιοι προηγουμένως. Το στάδιο του εντοπισμού πεδίου και της βιβλιογραφικής έρευνας είναι απαραίτητο.

Οι διερευνήσεις και οι εντοπισμοί είναι εξίσου απαραίτητοι και αλληλοτροφοδοτούνται.

1.1) Εντοπισμοί

Περάσματα

Μία από τις βασικές λειτουργίες του εντοπισμού είναι να επιβεβαιώσουμε ότι «περνάμε». Τα προβλήματα που αφορούν τη διέλευση των υποδομών μεταφορών (σιδηρόδρομοι, αυτοκινητόδρομοι...) είναι ένα επαναλαμβανόμενο θέμα στους μητροπολιτικούς περιπάτους. Πρέπει λοιπόν να εντοπίσουμε σχετικά νωρίς τις σήραγγες για πεζούς και τις πεζογέφυρες (οι οποίες έχουν επίσης το προτέρημα να προσφέρουν σημεία με θέα). Άλλα παρεμποδιστικά στοιχεία είναι τα αδιέξοδα, τα μη βατά μονοπάτια, οι περιφραγμένες ιδιοκτησίες... Σε καμία περίπτωση, δε θα πρέπει να αναγκαστούμε να κάνουμε αναστροφή με την ομάδα.

Αντιθέτως, το «μυστικό πέραςμα», εκείνο που δε βλέπαμε σχεδόν καθόλου, αυτή η τρύπα στον τοίχο, αυτή η εξώπορτα που δεν είναι κλειδωμένη και ανοίγει ως δια μαγείας, η έξοδος κινδύνου του σουπερμάρκετ αποτελούν τα συστατικά που επιτρέπουν στην ομάδα να νιώθει τυχερή περπατώντας ι πλάι σας.

Θα οδηγήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο την ομάδα προς περάσματα που προορίζονται για πεζούς (στενοί δρόμοι, παρακάμψεις, σκεπαστά μονοπάτια, σκαλοπάτια, κλπ.). Ανάλογα τις χώρες και τις πόλεις, το έδαφος είναι λιγότερο ή περισσότερο πορώδες, δηλαδή διασχίσιμο, μπορούμε να «κόψουμε δρόμο», όχι μέσω των χωραφιών, αλλά και μέσω της πόλης. Φαίνεται πως μπορεί κανείς να διασχίσει πολύ πιο εύκολα τους «ογκόλιθους» του Άμπου Ντάμπι, με τα αμέτρητα σοκάκια, παρά ορισμένα τμήματα της αστικής Προβηγκίας όπου οι περιφραγμένες οικίες έχουν καταδικάσει μεγάλες εκτάσεις.

Κολατσιό και τουαλέτες

Ελέγχοντας προηγουμένως την περιοχή, θα μπορέσουμε να εντοπίσουμε τα wc (δημόσια ουρητήρια, καφετέριες...) και τα σημεία πόσιμου νερού και εστίασης καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Η τοποθεσία του πικ-νικ είναι επίσης σημαντική. Εάν ο περίπατος έχει ξεκινήσει από νωρίς, προγραμματίστε επίσης νωρίς το πικ-νικ. Προτιμήστε έναν ανοιχτό χώρο, μια γωνία του δρόμου υπό σκιά, ή εκμεταλλευτείτε το επίσης για να διοργανώσετε το πικ-νικ σε κάποια κατοικία, ενδεχομένως

κάποιου συμμετέχοντα.

Το πικ-νικ είναι μια καλή ευκαιρία (και από τις σπάνιες) για να στησουμε κάπου ένα σκηνικό, παραμένοντας ταυτόχρονα στη λογική της κατάστασης των πεζοπόρων. Ένα μεγάλο, καλαίσθητο συμπόσιο, τοποθετημένο με ωραίο τρόπο στον χώρο, είναι μια φυσική κίνηση που χαροποιεί - και ταυτόχρονα μια καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική πράξη. Συνήθως, κρίνεται απαραίτητη η βοήθεια από ένα δεύτερο άτομο.

Άνεση και ησυχία

Μέσα σε μια αίθουσα διδασκαλίας ή διαλέξεων, φροντίζουμε το κοινό να κάθεται άνετα και να μην υπάρχουν πολλές ηχητικές παρεμβολές. Με τον ίδιο τρόπο, στη σχολή των μονοπατιών, θα διαμορφώσουμε τον περίπατο έχοντας για στόχο να δημιουργήσουμε μια άνετη στιγμή που ευνοεί την συγκέντρωση και τις συζητήσεις.

Θα προτιμήσουμε τα περάσματα χάρη στα οποία μπορούμε ταυτόχρονα να βυθιστούμε στην πόλη χωρίς να υποφέρουμε ωστόσο από το άμεσο περιβάλλον της. Ο θόρυβος είναι σίγουρα το πιο σημαντικό ζήτημα σχετικά με αυτό. Εάν σε κάποιο αρκετά μεγάλο τμήμα, ο θόρυβος είναι αναπόφευκτος, θα πρέπει να βρεθεί μια λύση (ωτοασπίδες, κλπ). Ο Nicolas Mémain προτείνει: «Ήρεμες και ήσυχες αλληλουχίες: είναι ένα δώρο που κάνω στα άτομα που με συνοδεύουν – μια παρένθεση.»

>> Πηγές/ Masterclass του Μιλάνο :

>> Κομμάτι ν°1 : De la recherche du calme dans les sentiers métropolitains

1.2) Διερευνήσεις

Ένας μητροπολιτικός οδηγός διαθέτει καλό επίπεδο γενικών γνώσεων, κυρίως στην ιστορία, τη γεωγραφία, την κοινωνιολογία, τη λογοτεχνία, την αρχιτεκτονική, την πολεοδομία, την οικολογία...

Το τέχνασμα των χρονολογικών σημείων αναφοράς

Έχει ενδιαφέρον να μπορεί κανείς να χρονολογεί, ακόμα και κατά προσέγγιση τα μνημεία, τις υποδομές που θα συναντήσουμε. Η χρονολόγηση είναι μια πληροφορία κλειδί, αντικειμενική και πάντα ενδιαφέρουσα η οποία επιτρέπει στο κοινό να την ιδιοποιηθεί σε μια πρώτη φάση. (Είναι μία άσκηση που το κοινό μπορεί στη συνέχεια να ενσωματώσει στην εμπειρία της καθημερινότητας.)

Φυσικά, είναι απαραίτητο να μην επικεντρωθούμε μόνο στα ιστορικά μνημεία (άλλωστε είναι συχνά σπάνια εκτός κέντρου πόλεως), και να στρέψουμε την προσοχή μας σε πιο πρόσφατα αστικά εγχειρήματα (δεκαετίες 1980, 1990, 2000, 2010).

Αυτή η απλή άσκηση βοηθάει κυρίως στο να γεφυρώνονται τοποθεσίες και ιστορικά τμήματα. Για παράδειγμα: «Το αεροδρόμιο του Μπουρζέ, με την art déco πρόσοψή του, περιλαμβάνει πολλές αναφορές στην γαλλική αποικιακή Αυτοκρατορία. Χρονολογείται περί τα 1930 και παρουσιάζει ομοιότητες με τη μεγάλη σκάλα στον σιδηροδρομικό σταθμό Σαιν Σαρλ της Μασσαλίας. Το 1930 είναι 100 χρόνια μετά την κατάκτηση της Αλγερίας,

και η Τρίτη Γαλλική Δημοκρατία φροντίζει να έχει συνοχή η αποικιακή της προπαγάνδα σε ένα πλαίσιο αντιπαλότητας που συντηρείται με το Ηνωμένο Βασίλειο.»

Σε γενικές γραμμές, η χρονολόγηση οδηγεί σε ποικίλα θέματα, και είναι πολύ πιθανό η ομάδα να αντιδράσει, καθώς και να πυροδοτηθεί μια συζήτηση.

Στη «συγγραφή» ενός περιπάτου, το ζήτημα του χρόνου μπορεί να επεξεργαστεί με αρκετά συγκεκριμένο στόχο και να συμβάλλει στην εδραίωση μιας δραματουργίας καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Παράδειγμα περιπάτου: «Από έναν από τους πρώτους κόμβους αυτοκινητόδρομου της Ευρώπης, στην πόλη της μετα-πετρελαϊκής εποχής».

Ο περίπατος είναι επίσης ένα ταξίδι στον χρόνο.

Σχέδια, χάρτες, φωτογραφίες...

Τα εικονογραφικά αρχεία είναι συχνά ευπρόσδεκτα: δίνουν ζωή στο τοπίο αποτυπώνοντας τον εναλλασσόμενο χαρακτήρα της πόλης. Τα αρχεία των εγχειρημάτων που δεν πραγματοποιήθηκαν μπορούν για παράδειγμα να βοηθήσουν την ομάδα να οπτικοποιήσει αυτό που θα μπορούσε να είχε χτιστεί στο τάδε ή στο δείνα μέρος. Καλλιεργείται έτσι μια «κουλτούρα του εγχειρήματος». Με τον ίδιο τρόπο, οι χάρτες και τα σχέδια αστικών εγχειρημάτων, γενικών σχεδίων, πολεοδομικών ρυθμιστικών σχεδίων, κλπ. επιτρέπουν στους περιπατητές να μπαίνουν στη θέση των υπεύθυνων χωροταξίας, και να κατανοήσουν καλύτερα τη γένεση του δομημένου περιβάλλοντος.

Τέλος, κατά τη διαδικασία του εντοπισμού, μπορείτε να επιχειρήσετε να βρείτε κάποιο έγγραφο που θα αποκτήσει νόημα στην πράξη, όπως για παράδειγμα, ένα σχέδιο ηλεκτρικής τροφοδότησης μπροστά από έναν πυλώνα υψηλής τάσης, ή ένα δίκτυο σταθερής υδροδότησης του 19ου αιώνα μπροστά από ένα παλιό υδραγωγείο, κλπ.

Μείζονες ιστορίες

Τα «μικρά θέματα» φέρουν εξίσου κάποιο ενδιαφέρον καθώς επιτρέπουν να ρίξουμε μια ματιά σε μεγάλα ζητήματα (για παράδειγμα, το κείλος ενός πεζοδρομίου μας επιτρέπει να μιλήσουμε για πολλές μεθόδους οικοδόμησης, για τη γεωλογία, για την υλικοτεχνική υποστήριξη... το ίδιο ισχύει με μία αφίσα τσίρκου, ένα επαναλαμβανόμενο γκράφιτι, ένα άδειο σπίτι, ένα παλιό περίπτερο...). Τα ιστολόγια, τα βίντεο, οι ομάδες κοινωνικής δικτύωσης, αποτελούν πηγές πληροφόρησης, που μπορούν λίγο ή πολύ να επαληθευθούν, χάρη στις οποίες θα μπορέσετε να αναγνωρίσετε θέματα που δε θα είχατε βρει στα επίσημα κανάλια.

Σκεφτείτε ακόμα και πέρα από τη γραμμή της εγκυρότητας και τολμήστε να βιώσετε την περιπέτεια στο πεδίο του μύθου, των αστικών θρύλων, της φήμης. Ο αστικός περίπατος μπορεί να επιφέρει τοπικές ιστορίες και μη επαληθεύσιμες φήμες που έχουμε βρει στο Διαδίκτυο,

>> Πηγές/ Masterclass του Μιλάνο :

>> Κομμάτι ν°25 : Petites et grandes règles de guidage

στο δρόμο, ή στην καφετέρια της γειτονιάς. Υπάρχει μία τέχνη της αμφισημίας.

Συναντήσεις

Μια πολύτιμη πηγή γνώσης είναι προφανώς οι κάτοικοι. Μπορείτε να αναγνωρίσετε γνώστες, μελετητές, ειδήμονες.

Κατά τη διάρκεια του περιπάτου, μία ή δύο συναντήσεις την ημέρα πάντα έχουν ενδιαφέρον για την ομάδα (ένας αγρότης, ένας ερευνητής, μια οργάνωση...). Φυσικά, αυτό προϋποθέτει μια σχετική προετοιμασία.

1.3) Προσκαλώ το κοινό

Είτε είναι στα κοινωνικά δίκτυα, μέσω e-mail είτε με μια αφίσα στη γειτονιά, ακολουθούν μερικοί βασικοί κανόνες.

Ορίστε ένα πρακτικό σημείο συνάντησης. Το ιδανικό είναι ένας σιδηροδρομικός σταθμός ή μια στάση τραμ, λεωφορείου ή μετρό. Ελέγξτε τα ωράρια και βρείτε έναν συγκεκριμένο τόπο συνάντησης για να βρεθείτε επί τόπου - ένας σταθμός είναι μεγάλος, και συχνά έχει πολλές εισόδους. Μπείτε στη θέση του κοινού σας και προσπαθήστε να προνοήσετε ό,τι μπορεί ενδεχομένως να κατανοηθεί με λάθος τρόπο στην πρόσκληση.

Εάν υπάρχει κάποιο καφέ ανοικτό κοντά στον σταθμό ή τη στάση, θα μπορούσε ίσως να αποτελέσει καλό σημείο συνάντησης.

Δώστε έναν αριθμό τηλεφώνου για όσους ενδεχομένως δε βρουν το σημείο αφετηρίας.

Εάν σχεδιάζετε μια αναχώρηση στις 10 το πρωί, μπορείτε να ορίσετε στις 9.30 πμ την ώρα της συνάντησης. Συνήθως η ομάδα χρειάζεται χρόνο για να συγκεντρωθεί και, κατά τη διάρκεια αυτού του ημίωρου, οι συμμετέχοντες μπορούν να πάρουν έναν καφέ, να αρχίζουν να συζητούν μεταξύ τους και μπορείτε να μιλήσετε στον καθέναν ξεχωριστά για να σας γνωρίσουν πριν απευθυνθείτε στο σύνολο της ομάδας.

2) ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: Η ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ

«Η εμπειρία, η κοινωνική στιγμή που απορρέει του συλλογικού περιπάτου, είναι τουλάχιστον εξίσου ενδιαφέρουσα με το αντικείμενο της επίσκεψης» (Boris Sieverts).

Ποτέ μην ξεχνάτε πως μοιράζετε τον χρόνο και τον χώρο με τους άλλους, πως μοιράζετε μία κατάσταση. Οι πληροφορίες που δίνετε δεν διαχωρίζονται από αυτή την κατάσταση (σε αντίθεση με ένα βιβλίο, ένα άρθρο της Wikipedia, κλπ.). Μπορεί να συγκριθεί με μια σχολική εκδρομή, όπου εγκαταλείπουμε το συνηθισμένο μας πλαίσιο και δημιουργούμε μια ομάδα σε μία νέα κατάσταση. Σε αυτήν την κατάσταση, η συμπεριφορά του κάθε μέλους γίνεται μια έκφραση της προσωπικότητάς του.

Υπάρχουν διάφορα προφίλ του οδηγού. Κάποιοι είναι πιο χαρισματικοί, κάποιοι πιο διακριτικοί. Κάποιοι χρησιμοποιούν πολλά έντυπα (αρχεία...), άλλοι δεν χρησιμοποιούν τίποτα. Μεταξύ του περφόρμερ, του τροβαδούρου, του ερευνητικού δημοσιογράφου και του ξεναγού με ομπρέλα, ο καθένας θα βρει το στυλ που του αρμόζει.

Ωστόσο, σας παρουσιάζουμε μερικές βασικές αρχές.

2.1) Ενημέρωση στην αφετηρία

Συστάσεις

Η επιθυμία να ακολουθήσουμε κάποιον θα είναι πιο έντονη εφόσον νιώσουμε συμπάθεια για το άτομο. Μπορούμε να συστηθούμε εν τάξει, να πούμε γιατί κάνουμε αυτό και από τότε, τι εκπαίδευση έχουμε παρακολουθήσει – και αν δεν έχουμε κάποια ιδιαίτερη εκπαίδευση, είναι εξίσου ενδιαφέρον για την ομάδα.

Αν κάνετε σκέιτ, γκράφιτι, αν είστε ξεναγός φυσικού περιβάλλοντος ή αν είστε συνταξιούχος πετροχημείας, αυτή η πληροφορία θα βοηθήσει την ομάδα να κατανοήσει καλύτερα τον περίπατό σας, τις επιλογές που έχετε κάνει όσον αφορά τη διαδρομή, την πλαίσίωση. Θα επιτρέψει επίσης στην ομάδα να αντιδράσει καλύτερα σε ό,τι λέτε. Ο αστικός περίπατος μπορεί να διέπεται από υποκειμενικότητα, νιώστε ελεύθερος - σαν να γράφατε ένα βιβλίο.

Οι συστάσεις θα μπορούσαν ύστερα να αποτελέσουν τον τέλειο παράγοντα για να επιταχυνθεί η συνοχή στην ομάδα. Δεν πρέπει να διαρκέσει πολλή ώρα (10 με 15 λεπτά). Εάν η ομάδα είναι μεγάλη, μπορεί να στηθεί ένα παιχνίδι όπου ο καθένας θα λέει απλά το όνομά του, την πόλη κατοικίας και αν είναι η πρώτη του/της βόλτα του είδους ή όχι, που θα είχε ως αποτέλεσμα «Αννα-Μαρία, Βαρυμπόμπη, πρώτη φορά», ή ακόμα «Ππάμπης, Πέραμα, δεύτερη φορά!».

Το συμβόλαιο

Η ενημέρωση στην αφετηρία είναι σημαντική, θέτει τις βάσεις του συμβολαίου μεταξύ εσάς και της ομάδας σας. Είναι η στιγμή να απαντήσετε σε ενδεχόμενες ανησυχίες (ώρα του πικ-νικ, τουαλέτα, μήκος του περιπάτου, ώρα άφιξης) και να αρχίζετε να εμπνέετε εμπιστοσύνη στην ομάδα.

Προσοχή, αυτή η ενημέρωση δεν πρέπει να αποκαλύψει όλο το πρόγραμμα της ημέρας. Μην στερήσετε από τους περιπατητές τις εκπλήξεις που τους περιμένουν. («Μετά το πικ-νικ, θα μπορούμε να κάνουμε μπάνιο, αλλά δε σας λέω πού»).

2.2) Στη διαδρομή Εν περιλήψει

Είστε εδώ, σημάνατε την εκκίνηση, καθοδηγείτε την ομάδα και όλοι σας ακολουθούν.

Μιλήστε για όσα βλέπετε. «Βρίσκεστε σε πραγματικό χρόνο με πραγματικούς ανθρώπους σε έναν πραγματικό χώρο που βρίθει πληροφοριών. Ας αποφύγουμε να μιλάμε για όσα δε βλέπουμε» (Boris Sieverts).

Αποφύγετε λοιπόν να μιλάτε για πράγματα προτού τα δούμε. Αφήστε την ομάδα να μαντέψει, δώστε της τη χαρά της πρώτης επαφής χωρίς να σχολιάσετε κάτι.

«Όταν φτάνετε σε ένα μέρος όπου είχατε προβλέψει να πείτε κάτι, μην βιαστείτε. Μη μιλήσετε αμέσως με το που φτάσετε. Σε μια πρώτη φάση, αφήστε το περιβάλλον να «εμποτίσει» όσους σας συνοδεύουν. Όπως όταν τρώμε ένα φαγητό, δεν ρωτάμε αμέσως αν είναι καλό, αφήνουμε λίγο να κυλήσει ο χρόνος» (Boris Sieverts).

Μην προσπαθείτε να γνωρίζετε τα πάντα. «Μη μιλάτε πολύ σαν ειδήμονας: μιλήστε επίσης για ό,τι σας κινεί το ενδιαφέρον, για ό,τι σας αρέσει, για ό,τι σας συγκινεί, αν αυτά μπορούν να μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε αυτά που βλέπουμε. Ίσως δε θα σκέφτονται όλοι με τον δικό σας τρόπο, αλλά θα λάβουν το μήνυμα του λόγου για τον οποίο σταματάμε εδώ, και γιατί κοιτάμε το τάδε πράγμα.

Αρχίστε να δίνετε προτεραιότητα στις πληροφορίες που προκύπτουν από τα δικά σας πεδία αναζήτησης. Ύστερα κάνετε μια επιλογή μεταξύ των υπόλοιπων πληροφοριών, προτιμώντας πάντα εκείνες που πάλλονται περισσότερο μέσα σας. Για τις πληροφορίες που παραμένουν αυθαίρετες αλλά που δε θέλετε να παραμερίσετε για τον έναν λόγο ή τον άλλον, ξεκαθαρίστε ποιος μιλάει, ποιος είπε τι, πότε, και πού το διαβάσατε κλπ. Κι αυτό, όχι για την επιστημονική του ακρίβεια, αλλά άλλη μια φορά για να ενσωματωθούν οι πληροφορίες σε μία κατάσταση.

Δώστε προτεραιότητα στις πληροφορίες που δημιουργούν συνδέσμους μεταξύ των εποχών (βλέπε «χρονολογικά σημεία αναφοράς»), τα μέρη και

τις κλίμακες – π.χ., «Όταν κοιτάτε πολύ προσεκτικά τον χάρτη, θα βρείτε το σύνολο των αγροτεμαχίων αυτών στη δομή ολόκληρης της πόλης».

Στηριχθείτε στην ομάδα. Ο περίπατος είναι μια κοινωνική στιγμή και όταν αυτή σας διαφεύγει, μπορείτε να πάρετε μια ανάσα. Μπορεί να είναι κουραστικό να καθοδηγείτε μόνοι σας μια ομάδα. Στις συστάσεις, θα αναγνωρίσετε τα άτομα που ενδεχομένως να μπορέσουν να πάρουν τον λόγο πάνω στο τάδε ή στο δείνα θέμα. Ο ρόλος σας είναι επίσης εκείνος του ενορχηστρωτή - παραμένοντας ταυτόχρονα διαχειριστής του χρόνου.

Μην ξεχνάτε ότι το να μιλάτε στην ομάδα κατά τη διάρκεια του περιπάτου σηματοδοτεί πάντα μια διακοπή - μια διακοπή του ηχητικού τοπίου που διανύουμε, μια διακοπή των συζητήσεων μεταξύ δυάδων ή μικρών ομάδων των συμμετεχόντων, και σχεδόν πάντα μια διακοπή της κίνησης, καθώς είναι απαραίτητο να περιμένουμε να συγκεντρωθεί η ομάδα για να μπορέσουμε να της απευθύνουμε τον λόγο. Πρέπει λοιπόν να σκεφτούμε καλά πού, πότε και με ποια συχνότητα είμαστε έτοιμοι να αποδεχτούμε αυτή τη διακοπή.

Προσπαθήστε να περιορίσετε αυτή τη διακοπή ορίζοντας μια διάρκεια που επιτρέπει τη συνέχιση συζητήσεων, τη δυναμική της ομάδας, την κίνηση εμπρός. Όταν οι συμμετέχοντες αρχίζουν και ακουμπούν τα σακιά τους, να αναζητούν μια θέση για να καθίσουν ή να στηριχτούν στον σύντροφό τους, ξέρετε πως πρέπει να δώσετε ένα τέλος.

Όσο προχωράει η πεζοπορία, οι συζητήσεις μπορεί να αραιώσουν: οι συμμετέχοντες αρχίζουν να «εισέρχονται» μες στο βλέμμα σας, το μονοπάτι που επιλέξατε και τα μέρη που διασχίζετε παρουσιάζουν τον χώρο υπό ένα φως μοναδικό. Αντιληφθείτε τις συζητήσεις σαν ένα μέσο για ανοίξετε την πύλη σε αυτό το φως. Μόλις λάμψει, αφήστε την ομάδα να περπατήσει.

Το ίδιο ισχύει για ορισμένες στιγμές και ορισμένες καταστάσεις: μια διάβαση πεζών που μας αναγκάζει να βγάλουμε τα παπούτσια μας, η διάσχιση ενός τούνελ χωρίς φως, μία παύση μπροστά από ένα οπωροφόρο δέντρο, μια στάση μπροστά από ένα ωδείο απ' όπου ξεπηδούν μουσικές νότες... Δε χρειάζονται σχολιασμό αυτές οι στιγμές, ο λόγος σε αυτή την περίπτωση δεν προσφέρει, παρά μόνο ρυπαίνει.

2.3) Εν περιλήψει

Όταν ο περίπατος τελειώσει, η ομάδα δε διασπάται αμέσως. Μπορούμε να καθίσουμε κάπου για να πούμε κάτι - επειδή διψάμε, επειδή είμαστε κουρασμένοι, αλλά είναι επίσης η ευκαιρία για να κάνουμε μια ανασκόπηση όλων μας των εντυπώσεων κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Ο καθένας μιλάει με τη σειρά του (κυρίως εκείνος ή εκείνη που δεν έχει μιλήσει όλη μέρα), και όλοι ακούνε ο ένας τον άλλον. Μετράμε τον αριθμό των ατόμων που είναι παρόντα για να μοιραστεί ίσα ο χρόνος. Τι μας

απομένει από την ποσότητα των πραγμάτων που είδαμε, των τόπων που διασχίσαμε, των λεπτομερειών που παρατηρήσαμε; Ποιες αφηγηματικές γραμμές απορρέουν από αυτή την εμπειρία; ποια αντικείμενα επιστρέφουν στη θύμησή μας; Ποιοι είναι οι τόποι που μας σημάδεψαν; Ως προς τι άλλαξε η οπτική μας ως προς την πόλη; Με τη βοήθεια της ενδορφίνης, η συζήτηση είναι συχνά εμπνευσμένη, και μπορεί ενίοτε να γίνεται αστεία.

Η παρουσία υλικού ηχογράφησης μπορεί να φανεί χρήσιμη, όχι μόνο για να κρατήσουμε κάποιο ίχνος αυτών των στιγμών που σε γενικές γραμμές είναι πολύ πλούσιες, αλλά επειδή μας επιτρέπει να δώσουμε μια δομή στη συζήτηση: το μικρόφωνο, που σημαίνει την ύπαρξη σιωπής, οδηγεί στην προσοχή εκ μέρους όλης της ομάδας χωρίς να χρειαστεί να τη ζητήσουμε.

Μέσα από αυτές τις πολύτιμες στιγμές συλλογικής ευφυΐας μπορούν να αναδυθούν καινούρια στοιχεία αναπαράστασης μιας μητρόπολης.

3) Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

Αφού επιστρέψει σπίτι του, ή μερικές μέρες αργότερα, ο πεζοπόρος θα μπει αυθόρμητα στον πειρασμό να διηγηθεί την περιήγησή του σε αυτά τα μέρη γνωστά ή λιγότερο γνωστά. Θα ξεκινήσει να βάζει σε μια σειρά τα περιστατικά. Όπως σε όλα τα επιτυχημένα ταξίδια, η επιθυμία αποκατάστασης είναι αυθόρμητη. Θα θελήσει να μοιραστεί ό,τι έμαθε.

Το στάδιο που προηγείται της συλλογής στη διάρκεια των περιπάτων είναι μια διαδραστική διαδικασία με αρκετή ελευθερία, και εν δυνάμει ατέρμονη. Στο τέλος κάποιας στιγμής, η ποσότητα των συγκεντρωμένων πληροφοριών αρχίζει να βάζει τον πεζοπόρο σε μια θέση «γνώστη», καθιστώντας τον ικανό, όχι μόνο να παραδώσει μερικά ασυνάρτητα περιστατικά, αλλά να αναπτύσσει έναν λόγο συνάμα πρωτότυπο και λεπτομερή σχετικά με αυτές τις τεράστιες αστικές περιοχές των οποίων η ανάγνωση είναι δύσκολη.

Το ζήτημα της σύνθεσης των γνώσεων είναι ένα θέμα που συζητείται στις κοινότητες πεζοπόρων: είναι ταυτόχρονα θελκτικό να θέλει κανείς, πέρα από την αφήγηση-πλαίσιο του μονοπατιού και τα χίλια περιστατικά που μπορεί να συλλέξει κανείς στην πορεία, να προτείνει μια νέα ενωμένη αφήγηση της μητροπολιτικής περιοχής. Παράλληλα, αυτό το πέρασμα στο μητροπολιτικό επίπεδο ενέχει τον διπλό κίνδυνο για λόγους πολύ γενικούς και που συζητούνται πολύ. Είναι σημαντικό να πηγαινο-έρχεται κανείς μεταξύ των διαφόρων αφηγηματικών επιπέδων: από την μικροκλίμακα (μια βαλβίδα καναλιού, δύσοσμα μυριάποδα κάτω από έναν αυτοκινητόδρομο, το ακρόβαθρο μιας γέφυρας που έχει εξαφανιστεί, το καμπυλωτό ίχνος που αφήνουν τα φυτά που τα σπρώχνει ο αέρας πάνω σε έναν τσιμεντένιο τοίχο, ένα δυσανάγνωστο γράμμα που βρέθηκε μπροστά από μια φυλακή, ένα δημόσιο παγκάκι, μια ποιότητα κυβόλιθων στο έδαφος κλπ.) έως την κλίμακα των μεγάλων υποδομών (μεγάλος εξοπλισμός σιδηροδρομικού μέσου μεταφοράς, κανάλια, γραμμές τρένων μεγάλης ταχύτητας, υδραγωγείο, αεροδρόμια...), περνώντας από τις συνοικιακές αφηγήσεις.

Όλη η τέχνη της μητροπολιτικής αφήγησης έγκειται στο να αναγνωρίσουμε αυτό που, στην πολιτιστική κληρονομιά των τοπικών αφηγήσεων (κυρίως των συνοικιών) που σφύζει από ζωή, μπορεί να διαθέσει αφηγηματικό υλικό.

Για να ευνοήσουμε την εμφάνιση «αστερισμών» που μπορούν να δομήσουν τις μεγάλες μητροπολιτικές αφηγήσεις, η «σύντομη» μορφή συχνά έχει ενδιαφέρον.

Η κατασκευή μιας μητροπολιτικής αφήγησης βασίζεται επίσης στους περιορισμούς ενός μέσου (τη μορφή και τα όρια ενός βιβλίου, μιας ταινίας, μιας έκθεσης, ενός ηχητικού ντοκιμαντέρ), που θα κατευθύνουν και θα καταστήσουν δυνατή μια ειλικρινή αποκατάσταση, μια λειτουργική ένωση, από αυτή τη μάζα των αφηγήσεων.

3. Πρόσθετο ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ

Ένα ζήτημα που επανέρχεται στο προσκήνιο, και συζητείται πάντα, είναι αυτό που αφορά το αν θα πρέπει να υπάρχει εισφορά για τους περιπάτους ή όχι. Η πτυχή του «περιπατητικού λαϊκού πανεπιστημίου», της «περιπατητικής συζήτησης», η πολυφωνική διάσταση, η επιθυμία να μην αποκλείσεις κανέναν, η ενδεχόμενη παρουσία δημόσιων χρηματοδοτήσεων... όλα αυτά ανήκουν στο πλαίσιο της μη εισφοράς.

Πρακτικά, παρατηρούμε ωστόσο ότι ένας περίπατος επί πληρωμή, ακόμα και με μια μικρή εισφορά, γίνεται αντικείμενο λιγότερων ακυρώσεων, έχει το προνόμιο να υπενθυμίζει ότι η δουλειά του οδηγού είναι μια πραγματική δουλειά, και μπορεί να προσελκύσει ακόμα περισσότερους συν-περιπατητές. Οι μικρές δομές γνωρίζουν επίσης ότι η έλλειψη εισφοράς έχει κόστος, και μόνο οι εδραιωμένοι θεσμοί μπορούν να έχουν αυτή την άνεση!

Θα λειτουργήσετε ανάλογα με τη δομή σας, τις χρηματοδοτήσεις σας, το κοινωνικό σας πλαίσιο και το κοινό σας. Η τάση που κυριαρχεί συνήθως, είναι οι περίπατοι να διοργανώνονται χωρίς εισφορά κατά την αρχική φάση εντοπισμού ενός μονοπατιού, ή κατά το στήσιμο αυτού – και επί πληρωμή από τη στιγμή που υπάρχει το μονοπάτι, ή όταν ο δημόσιος περίπατος είναι αρκετά δομημένος για να «σκηνοθετηθεί» (σαν μία θεατρική σκηνή).

Εμπειρίες: Ο φάκελος με τα αρχεία

Η κατάρτιση ενός φακέλου με αρχεία είναι ένα πολύτιμο εργαλείο που μπορεί να επιτρέψει ταυτόχρονα 1) να εμπλουτίσουμε τη «σκηνοθεσία» με «μεταβατικά αντικείμενα», με έγγραφα λίγο ή πολύ σημαντικά τα οποία θα εκθέσουμε, θα δείξουμε, θα σχολιάσουμε, θα κυκλοφορήσουμε μεταξύ των περιπατητών 2) να χτίσουμε μία στάση του γνώστη ο οποίος δίνει αξία με ορατό τρόπο στην ερευνητική δουλειά που έχει προηγηθεί 3) να σκιαγραφήσουμε κάποια τμήματα με στόχο μια μητροπολιτική αφήγηση ανά σκαλοπάτι 4) να δώσουμε στους συν-περιπατητές την αίσθηση ότι έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που δε θα βρουν αλλού (να δώσουμε προτεραιότητα σε έγγραφα που προκύπτουν από αρχεία τα οποία δεν βρίσκουμε στο Διαδίκτυο).

Συνιστούμε επίσης στον οδηγό να στηριχθεί στις δεξιότητες της ομάδας για να διατηρήσουν οι συμμετέχοντες φωτογραφικά και ηχητικά ίχνη της ημέρας (ακόμα και αν χρειαστεί κάποιον συνεργάτη).

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές πηγές δημοσιευμένες που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του website της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και συνεντεύξεις μας

Voyager dans l'architecture des possibles

DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière

DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI

DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Le guide du sentier du Grand Paris (FR) - Denissen, Lavessière, Lanaspèze, Moreau

Topoguide du GR2013 (FR) - Le cercle des marcheurs

Passagio a nord-ovest - Gianni Biondillo

>> Το Masterclass του Μιλάνο

Κομμάτι ν° 1 : De la quête du calme dans les sentiers métropolitains - Nicolas Mémain

Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau

Κομμάτι ν°15 : Yves Clerget et la promenade urbaine - Denis Moreau

Κομμάτι ν°24 : Petite histoire de la marche comme pratique artistique - Nicolas Mémain

Κομμάτι ν°25 : Petites et grandes règles de guidage - Nicolas Mémain

Κομμάτι ν°26 : L'itinéraire, la lumière et quand le guide écoute le groupe - Boris Sieverts

Κομμάτι ν°31 : Vers la ville du XXIIème siècle - Paul-Hervé Lavessière

>> Λόγια ξεναγών επιτόπια

Les 3 tours et le crematorium - Denis Moreau

Définition du strip sur la N2 au Bourget - Denis Moreau

Formes de parcelles et architecture romaine 1990 en Provence - Lavessière, Mémain

>> Τα βίντεο μας

Le Voyage Métropolitain - Sylvain Maestraggi

>> Άλλες πηγές

Cartes papier & Avenza - Sentier du Grand Paris

Les promenades sonores - Collectif

Guide de promenade « Dehors dehors » - Le Voyage Métropolitain

Explorateurs de limites - Yves Clerget & others

Επιθυμείτε το Μητροπολιτικό σας Μονοπάτι να γίνει τώρα ένας επίσημος, δημόσιος χώρος. Από τη στιγμή των πρώτων εντοπισμών πεδίου μέχρι την παράδοση προς χρήση ενός επίσημου μονοπατιού, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια.

ΜΑΘΗΜΑ 5

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

- 1) Διαπραγματεύομαι τον σχεδιασμό
- 2) Φροντίζω τις κοινότητες
- 3) Δημοσιεύω αφηγήσεις
- 4) Οργανώνω τη φιλοξενία

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι πρέπει να το σχεδιάσουμε (1), να το διασχίσουμε (2), να το διηγηθούμε (3), να το μοιραστούμε (4) και να το επισημοποιήσουμε (5). Στα προηγούμενα μαθήματα, αρχίσαμε να προσεγγίζουμε τα ζητήματα που σχετίζονται με την παραγωγή. Ας πάμε τώρα ένα βήμα παραπέρα.

Πώς παράγουμε το σύνολο των 4 προηγούμενων σταδίων (σχεδιασμός, κοινότητα, αφήγηση, οδηγός), ενσωματωμένα και με συνοχή, συνδυάζοντας έναν επαρκή αριθμό συνεταιίρων; Πώς διαπραγματευόμαστε έναν επίσημο σχεδιασμό; Πώς δημιουργούμε μία κοινότητα συνεταιίρων γύρω από το μονοπάτι; Πώς δίνουμε μορφή στις ιστορίες που αναδύθηκαν; Πώς διαμορφώνουμε ένα τακτικό περιπατητικό πρόγραμμα; Πόσο χρόνο χρειάζεται όλο αυτό; Πώς συντάσσουμε έναν προϋπολογισμό;

Θα χρειαστεί να συγκεντρώσετε χαρτογραφικές, συνεταιριστικές, εκδοτικές δεξιότητες, δεξιότητες διαχείρισης του σχεδίου, και διοικητικού και χρηματοοικονομικού χειρισμού...

Αυτό το μάθημα απευθύνεται σε άτομα, σε ομάδες ή σε θεσμούς που διαθέτουν ήδη ικανότητες όσον αφορά την παραγωγή (στους τομείς του πολιτισμού ή της κωροταξίας...) ή που επιθυμούν να τις αποκτήσουν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Γράψτε μια δισέλιδη σημείωση (διαδρομές, πρόθεση-αφήγηση-πλαίσιο, συνέταιροι)

Προχωρημένος

Συντάξτε έναν λεπτομερή φάκελο 10 σελίδων (διαδρομές, πρόθεση-αφήγηση-πλαίσιο, συνέταιροι, ομάδα, προϋπολογισμός).



Πρόλογος

ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Παράγω, σημαίνει φέρνω ένα εγχείρημα σε ένα επίπεδο απτής και κοινής ύπαρξης, συγκεντρώνοντας τις απαραίτητες διαχειριστικές, οικονομικές και θεσμικές συνθήκες.

Ένα μητροπολιτικό μονοπάτι, μπορεί να είναι μια γραμμή πάνω σε έναν χάρτη, που έχει γίνει αντικείμενο εντοπισμών. Μπορεί να είναι μια διαδρομή που μοιραζόμαστε, την οποία διανύουν τακτικά ομάδες. Μπορεί επίσης να είναι μια διαδρομή η οποία έδωσε το έναυσμα για αφηγήσεις που δημοσιεύθηκαν (ταινίες, βιβλία, εκθέσεις...). Μπορεί επίσης να είναι μια διαδρομή που γίνεται αντικείμενο τακτικών, δημόσιων συναντήσεων, υπό την καθοδήγηση οδηγών. Τέλος, μπορεί να είναι ένα σηματοδοτημένο μονοπάτι, ένας επίσημος δημόσιος κι εγκεκριμένος χώρος - που δύναται ακόμα και να λειτουργήσει ως μια πλατφόρμα αστικών, αγροτικών, πολιτισμικών, κοινωνικών εγχειρημάτων...

Ανάλογα το επίπεδο υλοποίησης το οποίο στοχεύετε, τα απαραίτητα μέσα διαφέρουν πολύ (υπό όρους προθεσμίας, ομάδας, προϋπολογισμού...).

«Παράγω ένα μονοπάτι», είναι άρα κάτι παραπάνω από το να «επισημοποιήσω έναν σχεδιασμό» (το οποίο σχετίζεται μόνο με την νομική υλοποίηση της διαδρομής και της σηματοδότησης).

Αλλά αντιθέτως, εάν διαθέσουμε λιγότερο χρόνο σε αυτό, ή μικρότερες χρηματοδοτήσεις, μπορούμε επίσης να κινηθούμε προς μια «τμηματική παραγωγή» του μονοπατιού, επιλέγοντας μία από τις πολλές πτυχές – για παράδειγμα, διαδίδοντας μια διαδρομή μέσω του Διαδικτύου, ή προτείνοντας μηνιαίους, δημόσιους περιπάτους (π.χ. Λονδίνο)· ή συντάσσοντας ένα βιβλίο που χτίζει μια πρώτη αφήγηση (π.χ. *La Révolution de Paris*, *Passaggio a Nord-Ovest*)· ή πραγματοποιώντας συλλογικές εκτελέσεις πάνω σε μια διαδρομή που έχει προηγουμένως σχεδιαστεί (π.χ. Κωνσταντινούπολη)...

Πώς ξεκινάω το εγχείρημα; Αρχικά δημιουργούμε μια πρώτη σκιαγράφιση της διαδρομής που απαιτείται για την έναρξη του εγχειρήματος, ωστόσο αυτός ο κανόνας δεν είναι και απόλυτος. Ένα μονοπάτι μπορεί να ξεκινά με μία συνάντηση κάποιων παραγόντων (όπως στη Λυών) για να συσχεφτούν, ή ακόμα με μια σειρά εντοπισμών πάνω στο σχέδιο που έχει προηγουμένως φτιαχτεί (Κωνσταντινούπολη), ή ακόμα από μια εργασία αφήγησης που αφορά μια διαδρομή (*La Révolution de Paris*)...

Δεξιότητες

Η παραγωγή ενός μονοπατιού προϋποθέτει να συγκεντρωθούν αρκετές δεξιότητες: χαρτογραφικές (GIS, ανάγνωση του χάρτη στο πεδίο), συνεταιριστικές (ικανότητα δημιουργίας κοινωνικής σχέσης, φιλοξενίας

>> Πηγές/ τα βιβλίων μας
[La Révolution de Paris](#)
[Passaggio a Nord-Ovest](#)

και πρόσκλησης δομών), εκδοτικών και αφηγηματικών, σχεδίασης του εγχειρήματος, διαχείρισης του εγχειρήματος, ρύθμισης του προϋπολογισμού και χρηματοοικονομικής διαχείρισης, διαπραγμάτευσης των τοπικών κοινοτήτων, σύστασης και διαχείρισης ομάδων.

Σπανίως υπάρχουν άτομα που διαθέτουν όλες αυτές τις δεξιότητες, κανείς πάντως δεν αριστεύει σε όλα αυτά τα πεδία. Επίσης, η παραγωγή ενός μονοπατιού απαιτεί συνήθως τη δημιουργία ομάδων, ή έστω дуάδων.

1) ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΜΑΙ ΤΗΝ ΧΑΡΑΞΗ

Για να διαρκέσει στον χρόνο, το αρχικό σχέδιο πρέπει να έχει νομική κάλυψη, αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης, πράγμα που σημαίνει ότι ανοίγουμε έναν καινούριο δημόσιο χώρο.

Στις περισσότερες χώρες, για τη διέλευση από ιδιοκτησίες απαιτείται η εξασφάλιση άδειας διέλευσης, και δεν μπορούμε να τοποθετήσουμε σημεία σήμανσης στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους χωρίς προηγούμενη άδεια. Άρα η υλοποίηση ενός επίσημου σχεδίου είναι στην ουσία η δημιουργία μιας νομικής κάλυψης, που αποτελείται από το σύνολο των αδειών διέλευσης και σήμανσης των σχετικών δημοσίων ή ιδιωτικών ιδιοκτητών (ακόμα και στις χώρες όπου η εφαρμογή του νόμου ιδιοκτησίας είναι λιγότερο αυστηρή, συνιστάται ούτως ή άλλως να μοιραστεί η υπόθεση του σχεδίου με τις τοπικές κοινότητες και τις σημαντικές χωρικές οντότητες, αφενός για τη βελτίωση της διαδρομής, αφετέρου για να διαρκέσει στον χρόνο το μονοπάτι).

>> Πηγές/ masterclass του Μιλάνο :
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux
Κομμάτι ν°9 : Le temps des négociations

Μια διπλωματική άσκηση

Η δημιουργία ενός μονοπατιού είναι μια διπλωματική άσκηση. Ανάλογα τη διαδρομή που έχει επιλεγεί για να διασχίσουμε ένα οικόπεδο, μια συνοικία, ένα δήμο, διηγούμαστε μια διαφορετική ιστορία – έτσι ώστε η επιλογή μιας διαδρομής να δώσει το έναυσμα για συζητήσεις. Ο στόχος είναι να μπορέσουν οι διάφορες κοινότητες που συναντάμε (κάτοικοι, ιδιοκτήτες, οργανώσεις, δήμοι...) να οικειοποιηθούν το εγχείρημα ενώ αυτό ξεφεύγει ταυτόχρονα από τους κλασικούς κώδικες της απλής τουριστικοποίησης μιας περιοχής.

Οι δήμοι μπορεί να έχουν την τάση να αλλάζουν τη διαδρομή που προτείνεται 1) θέλοντας να αυξήσουν τον αριθμό των χιλιομέτρων για να «επισκεφτούν καλύτερα την δημοτική πολιτιστική κληρονομιά» και 2) θέλοντας να αποφύγουν τα περάσματα που ανήκουν στα, εκ πρώτης όψεως, όχι πολύ ελκυστικά «παρασκήνια» του δήμου (βιομηχανικές ζώνες, εμπορικές ζώνες, χωματερές...). Ωστόσο σκοπός μας είναι να κατευθύνουμε το Δήμο στο να 1) δεχτεί πως η διαδρομή που τη διαπερνά δεν είναι παρά μόνο ένα τμήμα ενός μεγαλύτερου ταξιδιού και μιας ευρύτερης κουβέντας, και 2) να διευρύνουμε την έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς έτσι ώστε να συμπεριλάβουμε σε αυτή το σύνολο αυτού που απαρτίζει την πραγματικότητα και τον χαρακτήρα του Δήμου.

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Atlas du GR2013 : recueil des demandes d'autorisation de passage argumentées aux communes concernées.

Τεχνική επιτροπή

Η διαμόρφωση αυτού του σύνθετου αντικειμένου περνάει συνήθως μέσα από τη δημιουργία μιας τεχνικής επιτροπής, όπου μπορούν να εδρεύουν οι κύριοι παράγοντες της δημιουργίας ενός μονοπατιού (ομάδα

παραγωγής, χρηματοδότες, πεζοπορικοί όμιλοι, τοπικές κοινότητες...) – συνήθως υπό την καθοδήγηση του κύριου χρηματοδότη του εγχειρήματος.

Αυτή η τεχνική επιτροπή, που συνεδριάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με την ανάγκη και την πρόοδο του εγχειρήματος (ετησίως, εξαμηνιαίως ή μηνιαίως), βοηθά στο να συγκεντρωθούν διάφορα επίπεδα δεξιότητας (ιδιοκτησία, πολεοδομία, οδικό δίκτυο, πολιτιστική κληρονομιά, τουρισμός...), αλλά και να επιτραπεί η ανάδυση μιας μητροπολιτικής κοινότητας με κοινά συμφέροντα (η επιτροπή μπορεί ενίοτε να παίζει τον ρόλο ενός θεσμικού team building γύρω από ένα κοινό αντικείμενο που πυροδοτεί λιγότερες συγκρούσεις από, τι άλλα εγχειρήματα).

Ένας ενορχηστρωτής

Το μονοπάτι είναι επίσης μια αφορμή για να μας προσκαλέσει να περπατήσουμε στην μητροπολιτική περιοχή: δεν μπορεί να πάει παντού, στόχος του δεν είναι να εξαντλήσει την περιοχή που διηγείται. Δημιουργώ, σημαίνει επιλέγω. Πρέπει να «διατηρήσουμε την κατευθυντήρια γραμμή».

Για να μπορεί κανείς να διαχειριστεί και να εξασφαλίσει την τελική συνοχή αυτού του σύνθετου πολυφωνικού αντικειμένου, υπάρχει συνήθως ένας ενορχηστρωτής, που θα μπορεί να πάρει αποφάσεις λαμβάνοντας υπόψη πολλές παραμέτρους (γεωγραφικές, εδαφικές, αισθητικές, αφηγηματικές, πολιτικές...).

Η σήμανση

Μόλις το σύνολο των αδειών διέλευσης εγγυηθεί τη νομική συνέχεια του μονοπατιού, μπορούμε να ασχοληθούμε με τη σήμανση. Μπορεί η σήμανση να είναι θεωρητικά κάτι απλό (συνοπτικά, θα μπορούσαμε να πούμε: «χτίζω μία συνεχόμενη αλυσίδα με σημεία σήμανσης τα οποία είναι ορατά και διακρίνονται από τις δύο κατευθύνσεις του μονοπατιού»), η πρακτική απαιτεί αρκετή και προσεγμένη λεπτοδουλειά, καθώς πρέπει να προσαρμοστούμε στο πλαίσιο για κάθε αλλαγή κατεύθυνσης.

Η σήμανση αποτελεί επίσης μια ευκαιρία για να διευρύνουμε τον κύκλο των παραγόντων του εγχειρήματος, εμπλέκοντας οργανώσεις, κατοίκους, νέους... που μπορούν να συμμετέχουν σε αυτή την χειροπιαστή γέννηση της διαδρομής.

Τα σημαντικά στάδια

Μια τυπική διαδικασία της επισημοποίησης ενός μητροπολιτικού μονοπατιού μπορεί να είναι:

1) Οριστικοποιώ ένα σχέδιο: μια εργασία κατά βάση δημιουργική ή καλλιτεχνική (βλέπε μάθημα 1)

- σχεδιάζω μία αρχική μορφή
- Καταρτίζω όσο πιο διεξοδικά μπορώ τη λίστα των υπαρχόντων μονοπατιών
- σχηματίζω μία πρώτη εκτέλεση του σχεδίου, ένα φάσμα προτάσεων

για περάσματα («σκαρίφημα»)

- βελτιστοποιώ αυτό το σχέδιο μέσα από εξερευνήσεις στο πεδίο (βλέπε μάθημα 2)
- οριστικοποιώ ένα πρώτο σχέδιο (που θα έχω σχεδιάσει «με κόκκινο BIC στυλό πάνω στον χάρτη 1/25 000», ή σε ένα αρχείο .kml στο Google Earth).

2) Αποκτώ μία-μία τις άδειες διέλευσης: μια εργασία κατά βάση διοικητική, συνεταιριστική, πολιτική

- παρουσιάζω το εγχείρημα του ενδιαφερόμενου τμήματος στους διαχειριστές δημόσιων χώρων και στους ιδιοκτήτες
- διαπραγματεύομαι το σχέδιο (προς τις δύο κατευθύνσεις)
- οριστικοποιώ έναν σχεδιασμό με τον οποίο συμφωνούμε
- αποκτώ τις απαραίτητες άδειες.

3) Σήμανση: μια εργασία κατά βάση τεχνική

- συγκροτώ ομάδες ατόμων για τη σήμανση,
- καταρτίζω ένα λεπτομερές σχέδιο εργασίας ανά τμήμα
- παρέχω το υλικό.

2) ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Η δημιουργία ενός μονοπατιού ενέχει τη δημιουργία κοινοτήτων παραγωγής οι οποίες θα δώσουν ζωή στο μονοπάτι.

Είδαμε πώς η γέννηση ενός μονοπατιού είναι αδιάσπαστο κομμάτι της ανάπτυξης μιας πρώτης ομάδας περιπατητών που θα συμμετείχαν σε εντοπισμούς (μάθημα 2). Η παραγωγή ενός εγκεκριμένου μονοπατιού που θα διαρκέσει στον χρόνο θα πυροδοτήσει, με το πέρασμα των χρόνων, την εμφάνιση ενός πιο σύνθετου συστήματος ποικίλων κοινοτήτων, τις οποίες θα πρέπει να φροντίσουμε – γνωρίζοντας ότι θα είναι αδύνατον να αποφύγουμε κάθε τριβή και κάθε σύγκρουση σε περίπτωση τόσο ευρέων, μακρόχρονων και εδαφικών εγχειρημάτων.

Η εργασία που διεξήχθη ως προς τη διαπραγμάτευση του σχεδίου οδηγεί στην εμφάνιση μιας νέας κοινότητας, εκείνης της τεχνικής επιτροπής, που θα παραμείνει σταθερή στον χρόνο (υπό μία έννοια, το σύνολο των ιδιοκτητών που παραχωρούν τις άδειες διέλευσης συντελεί επίσης μία κοινότητα).

Φροντίζω τους κατοίκους

Η πεζοπορία διεξάγεται σε κατοικημένες περιοχές, άρα συνιστάται να πολλαπλασιάζουμε τις επαφές με τους κατοίκους, να μιλάμε για το μονοπάτι, να προσφέρουμε έγγραφα παρουσίασης, να προσκαλούμε σε έναν επόμενο περίπατο, να τους καλούμε στην κατασκευή ενός μονοπατιού, κλπ. Οι χιλιάδες, αν όχι οι εκατομμύρια κάτοικοι αποτελούν μια δύναμη των μητροπολιτικών μονοπατιών.

Το μονοπάτι αποσκοπεί επίσης στη δημιουργία δεσμών μεταξύ των δομών που αναπτύσσουν από μόνες τους ένα ενδιαφέρον για τη γειτονιά τους, τα ζητήματα κοινωνικής σύνδεσης ή τα ζητήματα των τόπων σε γενικές γραμμές (πολιτιστικά, κοινωνικά, παιδαγωγικά, οικολογικές δομές...).

Φροντίζω τις σχέσεις με τις τοπικές κοινότητες

Πρέπει πάση θυσία να χτίσουμε μαζί με τις τοπικές κοινότητες μία κοινότητα ενδιαφερόντων, να ενσωματώσουμε τους ρυθμούς τους, τις υποχρεώσεις τους... σεβόμενοι ταυτόχρονα τις αξίες και την αυτονομία του εγχειρήματος.

Ανάλογα τις υπηρεσίες που θα χρηματοδοτήσουν το εγχείρημα (για παράδειγμα ο πολιτισμός, η χωροταξία, η κινητικότητα, το περιβάλλον, ο τουρισμός, η θελκτικότητα της περιοχής...), θα τεθούν διάφορα προβλήματα. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να φροντίζουμε να κρατάμε ανοικτό το φάσμα των εξειδικεύσεων και να ευνοήσουμε τη διατμηματική λειτουργία των υπηρεσιών.

Είναι απαραίτητη η σύνδεση με σημαντικές εκδηλώσεις;

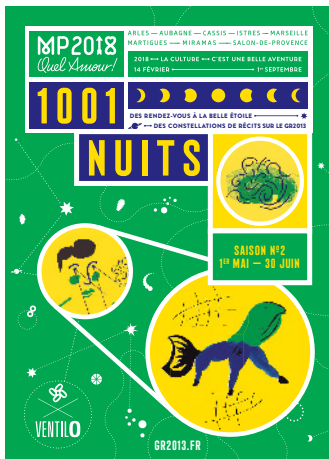
Οι σημαντικές εκδηλώσεις μπορεί να θέσουν σε κινητοποίηση ποικίλους παράγοντες χάρη στους οποίους θα μπορέσει να δημιουργηθεί ένα μονοπάτι και να δοθούν σαφείς προθεσμίες. Με αυτό τον τρόπο, μπορούν επίσης να ξεπεραστούν ενδεχόμενες διαφωνίες μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων που βρίσκονται στην ίδια περιοχή, στην υπηρεσία ενός κοινού αστικού εγχειρήματος (π.χ, το GR2013 δε θα είχε καταστεί δυνατό αν δεν είχε κηρυχτεί πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης η Μασσαλία - Προβηγκία το 2013). Αυτές τις σημαντικές εκδηλώσεις βρίσκουν εδώ μια ευκαιρία να αφήσουν πίσω τους ένα σχέδιο σε βάθος χρόνου

Ωστόσο, τέτοιου είδους γεγονότα έχουν επίσης έναν ρόλο τουριστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο του κυνηγιού της «προσελκυσιμότητας» που παίζεται μεταξύ των μητροπόλεων, το οποίο έρχεται σε αντίφαση με το στόχο των μονοπατιών. Άλλωστε ο αστικός περίπατος μπορεί πολύ σύντομα να γίνει εργαλείο επικοινωνίας και εξευγενισμού, σε μια λογική οικειοποίησης της περιφέρειας από το κέντρο (π.χ. «εξερευνώ τα προάστια», «επεκτείνω το πεδίο του γνωστού», «ανακαλύπτω τα άγνωστα μέρη», κλπ.).

Αν υπάρχει ένωση μεταξύ των μονοπατιών και των μεγάλων εκδηλώσεων, αυτό είναι αποτέλεσμα σύνθετων πολιτικών διαπραγματεύσεων, τρόπων χειρισμού θεμάτων, παρεξηγήσεων, ή κάποιας αμφισημίας.



Ο οδηγός του sentier du Grand Paris (Wildproject 2020)



Εφημερίδα του εκδοτικό εγχείρημα και του γεγονότα « 1001 nuits » προτείνοντας ένας μητροπολιτικός αφηγηματικός γαλαξίας



Έκθεση « L'Art des Sentiers Métropolitains » (Pavillon de l'Arsenal 2020)

3) ΔΗΜΟΣΙΕΥΩ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Ποια μορφή δίνουμε στις αφηγήσεις που γέννησε το μονοπάτι;

Η μεγάλη αφήγηση του βιβλίου

Η επίσημη γέννηση του μονοπατιού περνάει συνήθως από την δημοσίευση ενός πρώτου οδηγού, που αποτελεί μια πρώτη αφήγηση. Αυτή η αφήγηση μπορεί να πάρει μια ψηφιακή μορφή (ιστοσελίδα, εφαρμογή...), αλλά παίρνει συχνά τη μορφή ενός εντύπου (χάρτης με σχόλια, οδηγός, βιβλίο...).

Το βιβλίο συμπεριλαμβάνει συνήθως τα εξής στοιχεία:

- χαρτογραφικά (συνιστώμενη κλίμακα 1/25 000 το ελάχιστο)
- περιγραφές διαδρομής (η καθοδήγηση αυτή καθαυτή)
- τα «πολιτισμικά περιεχόμενα» (οι βασικές πληροφορίες, οι θεμελιώδεις αφηγήσεις, τόποι-κλειδιά που αφηγείται το μονοπάτι).

Το εργοστάσιο ιστοριών

Το βιβλίο απορρέει μιας σημαντικής δουλειάς, αλλά δεν είναι παρά μόνο η αρχή μιας ιστορίας. Αφού επισημοποιηθεί το μονοπάτι, μπορεί να ξεκινήσει μια συλλογική εργασία στο επίπεδο της μητρόπολης. Το μονοπάτι μπορεί να αποτελέσει εργαλείο έρευνας, παρατηρητήριο.

Εάν επιθυμούμε να εμψυχήσουμε μια συλλογική δυναμική στους κατοίκους της μητρόπολης με στόχο να γνωρίσουν τις πολιτιστικές τους κληρονομίες, τις ταυτότητες, τις αντίστοιχες αφηγήσεις, συνιστάται να τεθεί σε εφαρμογή μια πλατφόρμα ενδιαφερόντων η οποία θα ενώνει ερευνητικά κέντρα (κοινωνικές επιστήμες, ιστορία, γεωγραφία...), αρχιτεκτονικά κέντρα, εταιρίες χωροταξίας, αρχεία, καθώς και ξεναγούς, συγγραφείς, αρχειοθέτες... και να διοργανώνονται τακτικές συναντήσεις (για παράδειγμα, μηνιαίες).

Το μονοπάτι και το μουσείο

Ένας από τους τρόπους μέσω του οποίου μπορούμε να διηγηθούμε το μονοπάτι είναι ίσως μέσω της έκθεσής αυτού χάρη σε φωτογραφίες, κείμενα, εγκαταστάσεις, αρχεία, συλλογή αντικειμένων... Ωστόσο, έχει νόημα να επανέλθουμε στις σύνθετες σχέσεις του μονοπατιού με το μουσείο.

Σκοπός των μητροπολιτικών μονοπατιών δεν είναι μόνο να υποδεχτούν έργα καλλιτεχνών που έρχονται να δώσουν έναν ρυθμό στον περίπατο, αντίθετα με εδραιωμένα εγχειρήματα πολιτισμικού και τουριστικού ενδιαφέροντος («Πολιτισμικοί δρόμοι», «Μονοπάτια Ειρήνης» στο Νομό Φλώρινας, Sifnos Trails, κλπ.). Τα Μονοπάτια είναι στραμμένα προς τους πραγματικούς τόπους, τους οποίους δεν πρόκειται να τους αναδείξουμε ως «ντεκόρ που θα υποδεχτεί έργα».

Θα μπορούσαμε ενδεχομένως να αντιληφθούμε το μονοπάτι ως έργο – παρότι δε διεκδικούν όλοι οι δημιουργοί μονοπατιών την υπόσταση του καλλιτέχνη, και όταν αυτό συμβαίνει, συχνά γίνεται στο όνομα μιας τέχνης

>> Πηγές/ Τα άρθρα και συνεντεύξεις μας
Συνέντευξη του Hendrik Sturm

>> Πηγές/ masterclass του Μιλάνο :
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange
Κομμάτι ν°23 : Robert Smithson et le territoire comme oeuvre

«με χαμηλό συντελεστή ορατότητας» (Hendrik Sturm) ή «η τέχνη στην αδιαφορία της τέχνης» (Denis Moreau).

Ο περι-αστικός περίπατος γεννήθηκε σαν μια μορφή χλευασμού απέναντι στις μουσειακές πρακτικές – μπορεί κανείς να αναφερθεί στις διαδικασίες όπως αυτές της Christine Breton και του Hendrik Sturm, που ηχούν με την «έξοδο από την γκαλερί» υπέρ της τοποθεσίας στον Robert Smithson και άλλων καλλιτεχνών από το αμερικάνικο και αγγλικό Earth Art. Αυτή η διαδικασία συνάδει με την ιδέα της οριζόντιας κατασκευής, από την κοινωνία, μιας κοινής λαϊκής πολιτισμικής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις ιδέες της σύμβασης του Faro – που αντιτίθεται στην ιδέα μιας κάθετης πολιτιστικής κληρονομιάς, που θα κατασκευάσουν οι ελίτ, προς όφελος των κοινωνιών «που χαίρουν μορφώσεως».

Εκ πρώτης όψεως, το μητροπολιτικό μονοπάτι εμφανίζεται λοιπόν σαν αντι-μουσείο: υπαίθριο (και όχι σε ένα κτίριο), ανοιχτό νυχθημερόν (χωρίς ωράριο), δωρεάν (και όχι επί πληρωμή), που οδηγεί τον επισκέπτη σε μια σειρά αντικειμένων (και όχι συγκεντρώνοντας αντικείμενα σε ένα δεδομένο μέρος), βαθιά ριζωμένο στην γεωγραφία (και όχι αποκεντρώνοντας), το οποίο καταγράφει το απλό (και όχι πολύτιμα αντικείμενα), το σύγχρονο (παρά το παρελθόν)...

Ωστόσο, αυτό το αντι-μουσείο καθοδηγεί τους επισκέπτες κατά μήκος μιας διαδρομής που έχει φτιαχτεί με στόχο να μοιραστεί μαζί τους έναν ήδη φτιαγμένο λόγο, διασταυρώνοντας καταστάσεις, τόπους, αντικείμενα... Κατά μία έννοια, ο δημιουργός μιας διαδρομής μπορεί να θεωρηθεί σαν επιμελητής ενός είδος ακούσιου μουσείου που θα είναι η μητρόπολη – μπορεί κανείς να αντιληφθεί την πόλη σαν «το ύστατο έργο τέχνης» ύστερα από αιώνες αισθητικών προσπαθειών των εφαρμοσμένων τεχνών.

Και συμμετρικά, τα μουσεία διερωτώνται εδώ και πολύ καιρό περί των δικών τους πλαισίων. Ένα μουσείο όπως το Mucem στη Μασσαλία, που προκύπτει από την εθνογραφία και τις λαϊκές τέχνες, έχει ως αντικείμενο να καταγράφει το κοινότυπο, το παρόν, τις ανθρώπινες κοινωνίες, το αστικό...

Η συνάντηση μεταξύ μονοπατιών που σχετίζονται εν μέρει με τη διαδικασία επιμέλειας και τα μουσεία που επιχειρούν να ανανεώσουν τις πρακτικές τους μπορεί άρα να αποδειχθεί γόνιμη. (Για παράδειγμα, σε αυτό το πλαίσιο, το Mucem πρότεινε στους δημιουργούς μονοπατιών να παρουσιάσουν τα αρχεία τους σε μια βιτρίνα, απ' όπου γεννήθηκε το εγχείρημα Metropolitan Trails Academy.)

4. ΟΡΓΑΝΩΝΩ ΤΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

Τεχνικά και κοινωνικά

Το ζήτημα της διαμόρφωσης των μονοπατιών τέθηκε προπάντων στην Γαλλία, από τις «ομάδες αρχιτεκτόνων» (αρχικά από το Bruit du Frigo, ύστερα το Cabanon vertical και το ETC με το Γραφείο των Οδηγών του GR2013, YesWeCamp στο Παρίσι...).

Στο επίπεδο του πολίτη, κάποιες δυναμικές επίσης έχουν επίσης πάρει τη μορφή του μη «επιθετικού» τουρισμού σε ευαίσθητες περιοχές, όπως ο συνεταιρισμός κατοίκων στο Hôtel du Nord στη Μασσαλία, που κατάφερε να συνδυάσει την έννοια της φιλοξενίας με το περπάτημα, τη κατόικον διανυκτέρευση και την επιθυμία της αφήγησης στο πλαίσιο της φροντίδας της περιοχής.

Πρακτικά, παρατηρούμε ωστόσο ότι ένας περίπατος επί πληρωμή, ακόμα και με μια μικρή εισφορά, γίνεται αντικείμενο λιγότερων ακυρώσεων, έχει το προνόμιο να υπενθυμίζει ότι η δουλειά του οδηγού είναι μια πραγματική δουλειά, και μπορεί να προσελκύσει ακόμα περισσότερους συν-περιπατητές. Οι μικρές δομές γνωρίζουν επίσης ότι η έλλειψη εισφοράς έχει κόστος, και μόνο οι εδραιωμένοι θεσμοί μπορούν να έχουν αυτή την άνεση!

Θα λειτουργήσετε ανάλογα με τη δομή σας, τις χρηματοδοτήσεις σας, το κοινωνικό σας πλαίσιο και το κοινό σας. Η τάση που κυριαρχεί συνήθως, είναι οι περίπατοι να διοργανώνονται χωρίς εισφορά κατά την αρχική φάση εντοπισμού ενός μονοπατιού, ή κατά το στήσιμο αυτού – και επί πληρωμή από τη στιγμή που υπάρχει το μονοπάτι, ή όταν ο δημόσιος περίπατος είναι αρκετά δομημένος για να «σκηνοθετηθεί» (σαν μία θεατρική σκηνή).

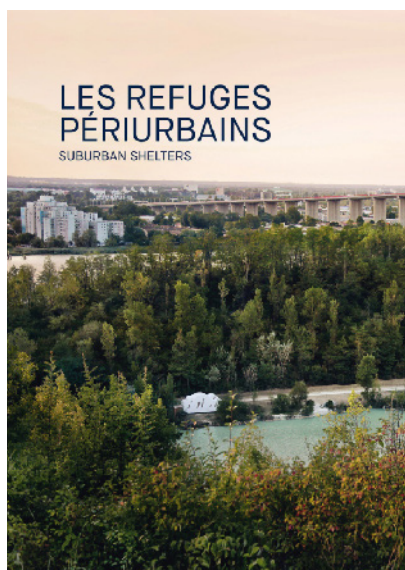
Προσφορά διανυκτέρευσης: τα περι-αστικά καταφύγια

Οι χρήστες των Μητροπολιτικών Μονοπατιών μπορούν να επωφεληθούν από ευρεία προσφορά όσον αφορά την φιλοξενία (ξενοδοχεία στο κέντρο και στα προάστια, ξενώνες, κατόικον διανυκτέρευση, κάμπινγκ...), αλλά υπάρχουν συχνά περιοχές, κυρίως στα προάστια, όπου η προσφορά σπανίζει. Αντιθέτως, σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει σήμανση για τον πεζοπόρο που υποδεικνύει ότι μπορεί να διανυκτερεύσει.

Στο Μπορντώ, έχει υλοποιηθεί ένα σημαντικό πρόγραμμα, με τη δημιουργία 11 καταφυγίων που επιτρέπουν τη διανυκτέρευση καθ'όλα τα στάδια του μονοπατιού.

Αυτά τα πρόχειρα (χωρίς νερό ούτε ρεύμα) καταφύγια δημιουργήθηκαν κατά περίπτωση (ενταγμένα στους τόπους για τους οποίους προορίζονταν), είναι πρακτικά (με σκοπό να αποτελέσουν φιλόξενες και ζεστές φωλιές, που θα μπορέσουν να καθησυχάσουν τις οικογένειες, τα παιδιά) ώστε να προσφέρουν μια μοναδική εμπειρία στους κατοίκους και στους επισκέπτες

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord



>> Πηγές/ Τα βιβλία μας
Les refuges périurbains

της μητρόπολης του Μπορντώ.

Σε νομοθετικό επίπεδο, αυτά τα καταφύγια που ορίζονται ως «επιτελεστικά έργα» (βλέπε Bruit du Frigo/Zebra3) δεν υπάγονται στους κανονισμούς πολεοδομίας και στις διοικητικές υποχρεώσεις που εφαρμόζονται συνήθως.

Διασταυρώνω τις χρήσεις: το πρόγραμμα φιλοξενίας του GR2013

Το πρόγραμμα που εφάρμοσε το Γραφείο οδηγών πάνω στο GR2013 ασχολείται με διάφορα επίπεδα εγχειρημάτων, από τη σήμανση (κατευθυντήρια βέλη, πινακίδες πανοράματος...), στη διαμόρφωση των περασμάτων, μέχρι το χτίσιμο των «καλυβών», αλλά και την κατασκευή μικρών επίπλων, στάσεων, στεγάστρων ή παρατηρητηρίων για τους πεζοπόρους και τους κατοίκους.

Ένας από τους άξονες της διαδικασίας ήταν η ιδέα να «αναζητήσουμε διασταυρώσεις μεταξύ των χρήσεων των πεζοπόρων και εκείνων των κατοίκων» (Cabanon Vertical).

Ο μεγάλος κατάλογος των μητροπολιτικών υποδομών

Οι ανάγκες του πεζοπόρου οδηγούν ενίοτε σε καινούριες χρήσεις (ή επιθυμίες χρήσεων) σε υφιστάμενες υποδομές – ένα στέγαστρο για να προστατευτούμε από τη βροχή, ένα παλιό πλυσταριό όπου μπορεί κανείς να κοιμηθεί με ένα στρώμα πάνω στο έδαφος, πηγές για να ξεδιψάσουμε, κλπ.

Στην Τουλόν, υλοποιείται μια εργασία κατάρτισης καταλόγου των έργων που μπορούν να φιλοξενήσουν τον πεζοπόρο – παγκάκια, στέγαστρα, ακάλυπτοι, σημεία με θέα – χάρη στα οποία θα μπορούν να γίνουν προσθήκες.

Η χωροταξία από τους περίοικους: το Μονοπάτι του Μεγάλου Παρισιού

Για το μονοπάτι του Μεγάλου Παρισιού, το YesWeCamp προτείνει την εκ των προτέρων συμμετοχή χιλιάδων περίοικων του μονοπατιού για να συμβάλλουν στη διαμόρφωσή του (κάτοικοι, έμποροι, θεσμοί, τοπικές κοινότητες...).

Η διαμόρφωση του μονοπατιού είναι ένα τεχνικό εγχείρημα, μόνο εν μέρει. Ίσως είναι πρώτα ένα κοινωνικό σχέδιο, που στοχεύει στη χρήση του μονοπατιού από τους κατοίκους της περιοχής και στη φιλοξενία των πεζοπόρων – για παράδειγμα με σήμανση παρεμφερή με αυτή του κελύφους από το χτένι του Ατλαντικού στο μονοπάτι της Κομποστέλα.

>> Πηγές/ Άλλες πηγές
Hospitalités du GR2013

Εμπειρίες

» Πηγές/ Τα βιντεό μας
Atelier de territoires

Τα «μητροπολιτικά εργαστήρια»

Ο διαδικασία του σχεδιασμού της διαδρομής μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία ενός πλαισίου εργασίας το οποίο επιτρέπει τη διασύνδεση των τοπικών κοινοτήτων στην λήψη αποφάσεων.

Το φοιτητικό εργαστήριο

Κατασκευή ενός παιδαγωγικού εγχειρήματος με φοιτητές στο πλαίσιο ενός θερινού προγράμματος ή άλλο εργαστήριο με αντικείμενο το σχεδιασμό, τις αφηγήσεις, τη φιλοξενία...ίσως ένας εξαιρετικός τρόπος για να ξεκινήσουμε ή για να αναπτύξουμε ένα σχέδιο.

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

Marcher pour changer notre regard sur les territoires (FR) - Lanaspèze, Field
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Zone sweet zone - Yvan Détraz
Planète banlieue - Lanaspèze, Lavessière
Les refuges périurbains - Bruit du Frigo

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°2 : La ville du futur - Nicolas Mémain
Κομμάτι ν°7 : Retrouver les sentiers perdus - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°9 : Le temps des négociations - Loïc Magnant
Κομμάτι ν°13 : Marcher seul sur les sentiers métropolitains ? - Mikael Mohamed
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau
Κομμάτι ν°15 : Yves Clerget et la promenade urbaine - Denis Moreau
Κομμάτι ν°17 : Chorodiversité dans le Grand Athènes - Jordi Ballesta
Κομμάτι ν°20 : Des sentiers grand public pérennes - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°21 : Le sentier comme espace politique - Alexandre Field

>> Τα βιντεό μας

Atelier de territoire - Guillaume Meigneux
Comment les sentiers fabriquent la ville - Pavillon de l'Arsenal

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Atlas du GR2013 - Nicolas Mémain
Brochure Provence Express - Agence des Sentier Métropolitains
Atlas Provence express - Agence des Sentier Métropolitains
Etude Grand Paris Sud Est Avenir - Sentier du Grand Paris
Interview Hendrik Sturm - Wildproject
Cartes papier & Avenza - Sentier du Grand Paris